

Spordiseaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamise kavatsus

I. Probleem, sihtrühm ja eesmärk

1. Probleemi kirjeldus ja selle tekke põhjus

1.1. Spordiorganisatsioonile laste ja noorte treeningu eest makstavale tasule tulumaksutagastuse võimaldamine

Tulumaksuseaduse § 26 lõike 1 kohaselt on residendist füüsilisel isikul õigus maksustamisperioodi tulust maha arvata tema poolt maksustamisperioodil tasutud enda ja oma alla 26 aasta vanuse alaneja sugulase, õe või venna koolituskulud või eelnimetatud koolituskulude puudumisel ühe alla 26 aasta vanuse Eesti alalise elaniku koolituskulud.

Koolituskulud on dokumentaalselt tõendatud kulud, mis on tasutud järgmiste isikute juures õppimise eest:

- 1) riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse haridusasutuses (nt munitsipaal-, riigi-, huvikoolis);
- 2) avalik-õiguslikus ülikoolis;
- 3) erakoolis, millel on asjaomase õppekava kohta tegevusluba, registreering Eesti Hariduse Infosüsteemis (edaspidi *EHIS*) või õigus kõrgharidustaseme õpet korraldada;
- 4) eelloetletutega samaväärses välismaa õppeasutuses.

Isikute loetellu kuuluvad seega spordikoolid, mis on spordiseaduse § 5 kohaselt huvikooli seaduse või erakooliseaduse alusel tegutsevad asutused. Loetellu ei kuulu spordiorganisatsioonid. Nende põhitegevus on spordi arendamine ja nad jaotatakse spordiseaduse § 4 kohaselt spordiklubideks, maakonna spordiliitudeks, spordialaliitudeks, spordiühendusteks ja rahvuslikuks olümpiakomiteeks. Probleem on, et spordiorganisatsioonile makstavat lapse või noore treeningutasu (kuutasu, kursusetasu, osamakset, õppemaksu vms) ei saa lapsevanem koolituskuluna maksustamisperioodi tulust maha arvata. Seda saab teha siis, kui spordiorganisatsioon on asutanud eraldi erakoolina huvikooli (spordikooli) ja see vastab tulumaksuseaduse § 26 lõikes 2 sätestatud nõuetele.

Kultuuriministerium koos Spordikoolituse ja -Teabe Sihtasutusega on analüüsinud riikliku spordiandmekogu Eesti spordiregistrisse ja EHIS-isse kantud noorte harrastajate arvusid ning jõudnud järgmistele tulemustele:

- 1) 73% noortest, kes tegelevad spordiga, on spordikooli nimekirjas ja nende vanematel on õigus saada lapse koolituskuludelt tulumaksutagastust;
- 2) 27% noori tegelevad spordiga spordiorganisatsioonides, kes ei ole asutanud huvikooli – seega ei ole nende noorte vanematel õiguslikku alust lapse treeningutasult tulumaksutagastust saada.

Siinjuures on oluline märkida, et valdav osa (99%) spordiorganisatsioonide noortest harrastajatest tegeleb spordiga spordiklubis, ülejäänud spordiühendustes või spordialaliitudes.

Sellest lähtudes on spordiorganisatsioonides spordiga tegelevate laste (31 017) vanematest u 27% koheldud ebavõrdselt võrreldes spordiorganisatsioonide juurde loodud spordikoolides tegutsevate laste (67 468) vanematega, sest neil ei ole õiguslikku alust lapse treeningutasult tulumaksutagastust saada.

Tulumaksutagastus on spordivaldkonna ekspertide arvates peamine põhjus, miks spordiorganisatsioonid, seejuures peamiselt spordiklubid, asutavad spordikoole, kus tegelevad spordiga need samad spordiorganisatsioonide lapsed. Spordiorganisatsioonide asutatud spordikoolide arv on viimase kümne aastaga kasvanud kolm korda ning selle peamine põhjus on soov pakkuda lastevanematele koolituskulude tulumaksutagastuse võimalust. Nii on 486-st EHIS-is registreeritud huvikoolist (spordikoolist) 377 (76%) asutanud spordiorganisatsioonid ning Eesti spordiregistris kajastuvate spordikoolide harrastajatest 81,8% (67 468) on spordiorganisatsioonide harrastajad.

Vaatamata õppekava olemasolule spordikooli moodustamine praegusel kujul ja eesmärgil noortele kvaliteetsemaid treeninguid üldjuhul ei taga, võrreldes spordiorganisatsiooniga, kes spordikooli asutanud ei ole. Küll aga suurendab see halduskoormust, andmete dubleerimist ja ebavõrdset kohtlemist. Kuigi sisuline sporditegevus nii spordikoolis kui ka -organisatsioonis on samasugune, siis u **27%** laste vanematest on koheldud ebavõrdset, võrreldes neid spordiorganisatsioonide juurde loodud koolides sportivate laste vanematega.

1.2. Vabatahtliku spordikohtuniku hüvitise piirmäära tõstmine

Spordiseaduse § 9² kohaselt on spordi andmekogusse kantud spordiorganisatsioonil ja spordikooli pidajal õigus maksta spordialaliidu, maakonna spordiliidu või piirkondlikul põhimõttel tegutseva spordiühenduse veebilehel avalikustatud võistluskalendris kajastatud võistlusel vabatahtliku spordikohtuniku tegevusega seotud kulude hüvitamiseks kuludokumente nõudmata **kuni 20 eurot** spordikohtunikuna tegutsemise päeva eest. Tegemist on spordiorganisatsioonile või spordikoolile antud võimaluse, mitte kohustusega ning hüvitist makstakse sellises lubatud piirmäära ulatuses, mida spordiorganisatsioonil on võimalik oma majanduslikust seisust tulenevalt maksta.

Vabatahtliku spordikohtuniku tegevusega seotud kulusid võib isikule hüvitada üks või mitu spordiorganisatsiooni või spordikooli pidajat kokku kuni **1040 eurot kalendriaastas**.

Kuluhüvitise saamiseks peab spordialaliit olema isiku atesteerinud või isik olema alla 20-aastane ega tohi samal võistlusel spordikohtunikuna tegutsemise eest töötasu või võlaõigusliku lepingu alusel makstavat tasu saada.

Spordivõistlustel vabatahtliku spordikohtunikuna osalemine nõuab teatud kulutusi. Isik peab tasuma koolitustel ja seminaridel osalemise ja kohtunikulitsentsi saamise ning vormiriietuse, sobivate jalanõude ja töövahendite soetamise kulu.

Vabatahtliku spordikohtuniku tegevusega seotud kulude hüvitamine ilma kuludokumente nõudmata rakendus 01.01.2018. Alates 2018. aastast on tarbijahinnaindeks tõusnud **38,1%** (2023. aasta jaanuari seisuga). Probleem on, et praegu kehtivad piirmäärad ei kata enam spordikohtunikuna tegutsemise hädavajalikke kulusid (nt litsentsi taotlemine, koolitused, transport võistlustele, kohtuniku varustus). Spordiorganisatsioonidel on aina raskem leida inimesi, kes oleks nõus neid võistluste korraldamisel abistama, sest kohtunikud peavad vabatahtlikule tegevusele liiga palju oma vahenditega panustama. Seeõttu kannatab võistluste korraldamise kvaliteet.

1.3. Dopinguvastaste reeglite täpsustamine ja toetuste tagasinõudmine

Spordiseaduse § 11 lõike 1 kohaselt on sportlane ja treener kohustatud tundma ja järgima dopinguvastaseid reegleid, mis on sätestatud maailma dopinguvastases koodeksis ja mis on vastu

võetud vastavalt koodeksile. Maailma dopinguvastane koodeks (edaspidi WADA koodeks¹), WADA rahvusvahelised standardid ning WADA koodeksi alusel vastu võetud Eesti dopinguvastased reeglid² kohustavad dopinguvastaseid reegleid järgida ka sportlaste tugipersonalil. WADA koodeksi kohaselt loetakse sportlase tugiisikuks mis tahes juhendaja, treener, mäenedžer, agent, võistkonna abiline, ametnik, meedik või parameedik, lapsevanem või mis tahes muu isik, kes teeb spordivõistlusel osaleva või selleks valmistuva sportlasega koostööd, ravib või abistab teda.

Ka karistusseadustiku § 195 kohaselt on kohustatud dopinguvastaseid reegleid järgima laiem sihtrühm, kui spordiseadus ette näeb. Seega kohustab spordiseadus liiga kitsalt dopinguvastaseid reegleid järgima ainult sportlasi ja treenereid – vaja on sihtrühma laiendada viimastel aastatel rahvusvaheliselt toimunud arengute põhjal.

Lisaks dopingule on viimastel aastakümnetel sporti ohustanud kokkuleppemängud, ahistamis- ja väärkohtlemise juhtumid ning muud spordieetika probleemid.

Spordialadel määratakse tõsiste spordieetika rikkumiste eest ajutiselt või alatiselt tegutsemise keelde. Kokkuleppemängude vastased reeglid on 68 spordialaliidust kehtestanud 44, kes on ka Eesti Olümpiakomitee (edaspidi ka EOK) liikmed. Kultuuriministerium on spordiseaduse § 11¹ lõike 2 alusel loonud spordivõistlustega manipuleerimise vastu võitlemiseks riikliku kontaktpunkti ja andnud halduslepinguga kontaktpunkti ülesanded Eesti Antidopingu ja Spordieetika SA-le (edaspidi ka EADSE)³. EOK on vastu võtnud treenerite eetikakoodeksi, mis on treenerite kutsekvalifikatsiooni lahutamatu osa, lisaks hea juhtimistava, millega on 16.03.2023 seisuga liitunud 1149 spordiorganisatsiooni. EADSE on välja andnud sportlaste, treenerite ja taustajõu käitumisjuhised, et ahistamise ja väärkohtlemise juhtumeid spordis vältida.

Kehtiv spordiseadus kohustab liiga kitsalt järgima ainult dopinguvastaseid reegleid ning muid spordieetika rikkumisi sinna kaasatud ei ole. Rahvusvahelise praktika põhjal peab spordiseaduse spordipahede loetellu lisama ka spordivõistlustega manipuleerimise ja muud spordieetika rikkumised.

Eeltoodud reeglite rikkumisel ning sellele järgneva võimaliku spordialase karistuse kandmise ajal, st spordialal või spordis laiemalt tegutsemise keelu perioodil, ei ole riigil kohane karistust kandvale sportlasele, treenerile või taustajõule spordialase saavutuse eest saadud toetust maksta. Ka rahvusvahelised dopinguvastased konventsioonid sätestavad, et riigid võtavad meetmeid, et keelata dopingu kasutamise eest võistluskeelu saanud sportlasele keelu kehtivuse ajal ühiskondlikest fondidest treeningutoetust maksta. Sageli ei ole aga kohane lõpetada ainult olemasolevate sporditoetuste väljamaksmine, vaid nõuda ka juba väljamakstud toetused tagasi. Sellisel lähenemisel oleks suur ennetav mõju. Spordieetika reeglite rikkumine ei ole praegu Eestis levinud probleem, kuid isegi paar juhtumit aastas ohustab spordi ausust ning selle tagamiseks on vaja luua ennetav regulatsioon. Praegu riiklike toetuste tagasinõudmiseks õiguslikku alust ei ole, mistõttu tuleb probleem spordiseaduse muudatusega lahendada.

Lisaks eelkirjeldatud riiklike toetuste tagasinõudmise regulatsioonile tuleb reguleerida olümpiavõitja riikliku toetuse maksamise peatamist ja tagasinõudmist sportlasele määratud tegutsemiskeelu perioodiks. Olümpiavõitja on saanud olümpiavõitja riikliku toetuse küll oma olümpiavõidu eest, kuid dopinguvastaste, kokkuleppemängude, väärkohtlemise ennetamise või muude spordieetika reeglite rikkumiste eest on asjakohane, et olümpiavõitja kaotab talle määratud karistuse ajaks õiguse olümpiavõitja riiklikule toetusele, sest reeglite rikkumine on ka olümpiaväärtuste vastu eksimine.

---

¹ https://eadse.ee/wp-content/uploads/2021/12/ET_2021_Koodeks-1.pdf

² <https://eadse.ee/wp-content/uploads/2021/12/EDR-2021.pdf>

³ <https://www.riigiteataja.ee/akt/128122020016>

Oluline on välja tuua, et spordis tegutsemise keelde määravad peamiselt rahvuslikud või rahvusvahelised spordialaliidud, kuid ka teised asjaomased spordiorganisatsioonid, näiteks rahvuslik ja rahvusvaheline olümpiakomitee ning riiklikud ja rahvusvahelised dopinguvastased organisatsioonid. Eestis kaalutakse võimalust anda spordialade üleselt selliste rikkumiste tuvastamine EADSE-le ning jätta võimalike karistuste määramine sõltumatu distsiplinaarkolleegiumi ülesandeks, mis oleks sarnane süsteem juba praegu kehtivate Eesti dopinguvastaste reeglite rikkumise spordisisesse karistamise süsteemile. Isegi, kui süsteem ei käivitu, on vaja spordivõistlustega manipuleerimise vastu võitlemiseks loodud ja riikliku kontaktpunktina tegutsevale EADSE-le anda õigus juba praegu seadusega antud ülesannete täitmisel isikuandmete töötlemiseks, nagu on spordiseaduse § 11 lõike 3 alusel antud riiklikule dopinguvastasele organisatsioonile dopinguvastaste toimingute tegemiseks.

1.4. Spordiürituste korraldamise nõuete ajakohastamine

Spordiürituste korraldamise nõuete peatükk sõnastati spordiseaduse eelnõu väljatöötamisel (2003–2004) seoses 2002. aastal ratifitseeritud jalgpallivõistluste ja teiste spordiürituste pealtvaatajate vägivalda ning muid korrarikumisi käsitleva Euroopa konventsiooniga⁴. Konventsioonist tulenes kohustus, millega osalisriigid pidid oma õigusaktide vastuvõtmisel arvestama. Konventsioon puudutas eelkõige spordivägivalda, mis võib esineda tippklubide jalgpallivõistlustel. Üks eesmärk oli näha negatiivseid protsesse ette. Sellise pealtvaatajatega seotud vägivalda ennetamiseks ja tõkestamiseks lisati spordiseaduse eelnõusse sätteid, mis võimaldaksid vajalikke ennetusmeetmeid rakendada, et spordivägivalda ära hoida.

Seega, spordiseaduse nõuete eesmärk oli sätestada ühtsed detailsed menetlusreeglid seaduse tasandil teatud spordiürituste korraldamiseks, kus võib aset leida pealtvaatajate vägivaldatsimine, samuti vastutuse nõuete täitmatajätmise korral. Eelnõu seletuskiri sõnastas järgmist: „on Eestis juba esinenud „jalgpallihuligaansusi“, mistõttu jalgpallilisamine on siia loetellu on vältimatu, on ju ka konventsioon suunatud eelkõige jalgpallivõistlustele. Ka politseis registreeritud statistika on valdavalt jalgpalliüritusi hõlmav. Samas on esinenud korrarikumisi ka korvpalli- ja jäähokimatšide ajal, mistõttu peame vajalikuks ka nende spordialade liitmist antud loetellu. Samas ei pea eelnõust tulenevaid nõudeid rakendama kõikide eelnimetatud spordialadega seotud võistlustele, vaid see on piiratud teatud koondiste mängudega (A-koondis) või meistriliiga mängudega. Eraldi leiab eelnõus reguleerimist nende spordialadega seotud kodumängude korraldamine“.

Korraldusemenetlemisel Riigikogus lisati korraldusemenetlemise § 59 lõige 2, mille kohaselt sätestab spordiürituste korraldamise ja pidamise nõuded spordiseadus. Seda võib tõlgendada nii, nagu oleks luba vajavate spordiürituste loetelu ja regulatsioon sätestatud vaid spordiseaduses. Samas on võistlus ka avaliku ürituse alaliik (vt korraldusemenetlemise § 58 lg 3: „Avalik üritus on avalikus kohas toimuv ja avalikkusele avatud lõbustusüritus, võistlus, etendus, kaubandusüritus või muu sellesarnane inimeste koos olemine, mis ei ole koosolek.“). Ka korraldusemenetlemise kommenteeritud väljaandes⁵ on märgitud järgmist: „Spordiürituste korraldamise erinõuded on sätestatud spordiseaduse (edaspidi SpS) §-des 20-24. Kuna spordiüritus on üks ürituse alaliik, tuleks asuda seisukohale, et omavalitsus võib kehtestada lisanõudeid ka spordiüritusele, eeldusel et see pole SpS-iga vastuolus.“

Praktikas ongi kohaliku omavalitsuse üksused (edaspidi ka *KOV-id*) oma eeskirjades spordiürituste korraldamise nõuded ette näinud, kuid need on KOV-ide lõikes väga erinevalt sõnastatud. Mõned sätestavad, et spordiürituste korraldamise nõuded sätestab spordiseadus, andes mõista, et muude, spordiseaduses nimetatud spordiürituste jaoks lube vaja ei ole. Teised märgivad, et muudele, spordiseaduses nimetatud spordiüritustele kehtestatakse reeglid vastava KOV-i õigusaktiga. KOV-id võivadki kehtiva õiguse kohaselt oma reeglid kehtestada, aga eri reeglid eri KOV-ide lõikes on tekitanud

⁴ Konventsioon denonsseeriti 13.06.2019. <https://www.riigiteataja.ee/akt/228062019001>

⁵ Sisekaitseakadeemia, 2017, lk 194

spordiüritajate korraldajates segadust, eriti spordiürituste puhul, mis toimuvad mitme KOV-i territooriumil.

Mitmed spordialaliidud on pöördunud Kultuuriministeeriumi poole ettepanekuga nimetatud peatükki muuta. On leitud, et regulatsioon võiks olla üldisem ning kajastama siiski selliste spordiürituste korraldamist, mille turvalisus on probleeme tekitanud ja mis vajaks sekkumist seaduse tasandil. On arvatud, et loa nõue spordiseaduse § 20 lõikes 2 kehtestatud spordialadele⁶ on ebaproportsionaalselt karm. Jalgpalli näitena on UEFA dokumentides mängude korralduse ja turvalisuse nõuded väga põhjalikult reguleeritud. Eesti meistrivõistlustel on mängu korralduse ja turvalisuse nõuded fikseeritud Premium liiga juhendis. Samuti on spordialaliidud leidnud, et seaduse tasandil vajaksid spordiürituse korraldamise loa regulatsiooni hoopis mootorisporti üritused – sellele probleemile on tähelepanu juhtinud ka mootorisporti arendavad alaliidud. Lisaks on selgunud, et osade spordialade puhul, kus loa taotlemise nõue kehtib, neid realselt ei taotleta.

On viidatud, et probleeme on seaduses sätestatud tähtajaga – sageli ei ole 30 päeva nõuet taotluse esitamiseks võimalik järgida. Kui rahvuskoondise mängud on tavaliselt pikemalt ette teada, siis klubide euromängude mänguajad ja kohad selguvad pärast loosimist, mis võib toimuda nädal enne järgmist vooru.

1.5. Muud lahendamist vajavad üksikküsimused

Lisaks väljatöötamise kava (edaspidi VTK) punktides 1.1–1.4 nimetatule on spordiseaduses teisigi muutmist vajavaid teemasid.

1.5.1. Spordiseaduse § 9 lõike 1 kohaselt makstakse sporditoetust spordiorganisatsioonile, kellel on arengukava, kes on kantud spordi andmekogusse ja kes on enda kohta eelmisel kalendriaastal spordi andmekogusse kantud andmed vastutava töötaja määratud tähtpäevaks ajakohastanud. Arengukava nõue kehtestati spordiseaduse vastuvõtmisel 2005. aastal. Sel hetkel eraldati kultuuriministri määruse alusel toetust üksikutele spordiorganisatsioonidele. Viimase kümne aasta jooksul on riigieelarvest eraldatavate toetuste maht, toetuste saajate arv ning toetuste liigid oluliselt muutunud ja kasvanud. Lisandunud on mitmeid taotlusvoore, näiteks rahvusvaheliste spordivõistluste korraldamise või treenerite tööjõukulu toetuse taotlusvoor. Seega toetuste liikide lõikes on vaja eri lähenemist, sest asjakohane ei ole kõikidelt spordiklubidelt arengukava nõuda. Küll on aga organisatsioonidelt, kes taotlevad tegevustoetust, jätkuvalt vajalik arengukava nõuda.

1.5.2. Spordiseaduse § 10⁶ lõige 3 sätestab, et kui lepingu sõlminud spordiorganisatsioon või spordikool maksab lepingu kehtivuse ajal sportlasele sportlasetoetust alla spordiseaduse § 10⁵ lõikes 1 nimetatud kalendrikuu piirmäära, on kohaliku omavalitsuse üksusel, spordialaliidul või rahvuslikul olümpiakomiteel õigus maksta sportlasele lepingu kehtivuse ajal sportlasetoetust kuni § 10⁵ lõikes 1 nimetatud kalendrikuu piirmäära täitumiseni, arvestades sama paragrahvi lõikes 2 sätestatud (arvestada tuleb piirmääraga ehk 24-kordse kuu töötasu alammääraga). Sellest loetelust on ekslikult välja jäänud Eesti Paralümpiakomitee (edaspidi ka EPOK). Seega praegu ei ole võimalik EPOK-il (rahvuslikul paralümpiakomiteel), kes on paraspori katusorganisatsioon Eestis, maksta täiendavalt sportlasetoetust lubatud piirmäärani, kui sportlasega on mõni spordiorganisatsioon juba sportlasetoetuse lepingu sõlminud. Selleks, et EPOK-i toetus jõuaks sportlaseni, tuleb neil toetada spordiorganisatsiooni, kes on sõlminud sportlasega sportlaselepingu ning nimetatud spordiorganisatsioonil tuleb maksta toetust sportlasetoetusena. See on aeganõudev ja mahukas töö.

---

⁶ 1) jalgpalli, jäähoki ja korvpalli A-koondise mäng või turniir;

2) jalgpalliklubi UEFA karikasarja mäng või turniir;

3) meistriliiga jalgpalli-, jäähoki- või korvpalliklubi sõpruskohtumine välismaa klubi või koondisega.

EPOK on avalikes huvides ja heategevuslikel eesmärkidel tegutsev üleriigiline puudega inimeste spordiorganisatsioon, mis ühendab puudega inimeste spordi ja liikumisharrastusega tegelevaid ühendusi. EPOK-i eesmärk on arendada Eesti puudega inimeste sporti ja liikumisharrastust koostöös Eesti spordiorganisatsioonide võrgustikuga ning tagada puudega inimestele võimalus osaleda valdkonna rahvusvahelistel võistlustel. See tähendab, et EPOK-i ülesanne on muu hulgas ette valmistada ja toetada neid paraspordi tippSportlasi, kes osalevad rahvusvahelistel võistlustel, nagu Euroopa meistrivõistlused, maailmameistrivõistlused ja paralümpiamängud.

1.5.3. Eesti Olümpiakomitee premeerib rahvusvahelistel tiitlivõistlustel edukalt esinenud sportlasi ja nende treenereid alates 01.04.2014. Medalivõitjate premeerimise põhimõtted on kehtestanud praegu EOK täitevkomitee⁷. Kultuuriministeerium soovib tuua premeerimise tingimused spordiseaduse alusel antava kultuuriministri määruse tasandile ja täpsustada, et kultuuriminister võib volitada haduslepingu alusel EOK-d seda haldusülesannet täitma. Seega tuleb seaduse alusel kehtestatavas määru ses täpsustada premeerimise tingimusi ja sätestada seaduses korrektne volitusnorm halduslepinguga antud ülesande täitmiseks rahvuslikule olümpiakomiteele. Premeeritakse peamiselt olümpiaalade täiskasvanute ja juunioride tiitlivõistlustel medali võitnud sportlasi ja nende treenereid. Mitteilümpiaaladel medali võitnud sportlasi ja treenereid premeeritakse vahendite olemasolul. Kuna EOK eraldab praegu halduslepingu alusel spordialaliitudele toetusi (sh saavutusspordi edendamise toetusi), on neile ka medalivõitjate premeerimise ülesande delegerimine asjakohane.

2. Sihtrühm

2.1. Spordiorganisatsioonile laste ja noorte treeningu eest makstavale tasule tulumaksutagastuse võimaldamine

Kavandatava spordiseaduse muudatuse sihtrühmad on lapsed (noored harrastajad) ja nende vanemad, spordiorganisatsioonid ja spordikoolid, Haridus- ja Teadusministeerium (edaspidi ka *HTM*) ning Maksu- ja Tolliamet (edaspidi ka *MTA*)

2.1.1. Lapsed (noored harrastajad) ja nende vanemad

Spordiharrastajaks loetakse spordialaga spordiklubis mis tahes tasemel regulaarselt (vähemalt üks kord nädalas hooaja või poolaasta jooksul) tegelevat vähemalt 5-aastast Eestis elavat füüsilist isikut ning vähemalt 5-aastast spordikooli õppurit. Kui maakonna spordiliit, spordialaliit või spordiühendus tegutseb spordiklubina, kelle tegevusala on spordi harrastamise võimaldamine, käsitatakse teda spordiregistri mõistes ka spordiklubina ja tema harrastajaid spordiklubi harrastajatena. Spordiklubi harrastajaks ei loeta spordiüritustest ja üksikutest treeningutest osavõtjaid. Kahe riikliku andmebaasi andmete alusel on 2022. aasta seisuga noori harrastajaid järgmiselt:

Noori harrastajaid kokku (Eesti spordiregistri järgi 31.12.2022)	113 462
Ainult spordikoolides (pidaja ei ole spordiorganisatsioon)	14 977 (13,2%)
Ainult spordiorganisatsioonides	31 017 (27,3%)
Spordiorganisatsioonides, mis on asutanud spordikooli	67 468 (59,4%)

2.1.2. Spordiorganisatsioonid ja spordikoolid

Spordiklubid. Eestis on 31.12.2022 seisuga 2679 spordiklubi. Spordi harrastamisega tegeleb 1915 spordiklubi (71%). Noori (5–19-aastased) harrastajaid on 1344 spordiklubi (50%).

⁷ <https://www.eok.ee/tegevus/tiitlivoistluste-preemiad#>

Teisi spordiorganisatsioone on kokku 220, millest 132 on spordiühendused, 68 spordialaliidud, 19 maakonna spordiliidud ja 1 Eesti Olümpiakomitee. Spordi harrastamisega tegelevad neist (ehk tegutsevad paralleelselt ka spordiklubina) 16. Teistes organisatsioonides on kokku 1206 noort harrastajat.

Spordikoolid. Spordi andmekogu andmetel on 486 spordikooli (EHIS-is on registreeritud spordiga seotud õppekava), mille pidajad jagunevad järgmiselt:

- spordiorganisatsioon – 377 (1 spordialaliit, 1 EOK spordiühendus, 4 spordiühendust, 371 spordiklubi);
- kohaliku omavalitsuse üksus – 34;
- pidaja ei ole spordiorganisatsioon – 75.

Seisuga 31.12.2022 on noori harrastajaid 377 spordikoolis. Harrastajatega spordikoole peab 299 spordiorganisatsiooni. Kümne aastaga on spordiorganisatsioonide peetavate spordikoolide arv kolmekordistunud ja tõus jätkub.

Aasta	2011	2012	2014	2016	2018	2019	2020	2021	2022
Spordikoolide arv	155	251	343	377	420	440	455	470	486

2.1.3. Haridus- ja Teadusministeerium

Haridus- ja Teadusministeerium hindab spordikoolide õppekavasid. Üht õppekava kinnitatakse kokku umbes kaks kuud. Õppekava sisulisele hindamisele, kui kõik on korras, võib kuluda kolm kuni neli tundi. Seega ei ole spordikoolidega seotud õppekavade hindamine HTM-i jaoks väga suure halduskoormusega, kuid sellele võib ühel aastal kuluda nädalaid.

2.1.4. Maksu- ja Tolliamet

Maksu- ja Tolliamet kannab koolituskulude andmed inimese eeltäidetud tuludeklaratsiooni tabelisse 9.6.

2.2. Vabatahtliku spordikohtuniku hüvitise piirmäära tõstmine

Kavandatava spordiseaduse muudatuse sihtrühmad on spordiorganisatsioonid, spordikooli pidajad ja vabatahtlikud spordikohtunikud.

Spordiorganisatsioonid ja spordikooli pidajad

Eesti spordiregistri andmetel on Eestis 486 spordikooli ja 2903 spordiorganisatsiooni, kes jagunevad järgmiselt:

Liik	Organisatsioonide arv
Rahvuslik olümpiakomitee	1
Spordialaliidud	68
Maakonna spordiliidud	19
Spordiühendused	132
Spordiklubid	2683

Vabatahtlikud spordikohtunikud, sh alla 20-aastased noored

Hinnanguliselt tegutseb Eestis umbes 4500 spordikohtunikku. Kultuuriministeerium tegi 2022. aastal spordi katusorganisatsioonide seas küsitluse eesmärgiga selgitada välja vabatahtlike spordikohtunike olukord – nende hulk ja neile makstud tasud alates 2018. aastast. Kokku vastas küsitlusele 42 spordiorganisatsiooni (50% kogu valimist). Hinnanguliselt on alates 2018. aastast vabatahtliku spordikohtuniku hüvitist makstud keskmiselt aastas u 3200 inimesele ja 600 000 euro väärtuses.

2.3. Dopinguvastaste reeglite täpsustamine ja toetuste tagasinõudmine

Eestis on umbes 2000 sportlast ning umbes 2000 treenerit ja muud taustapersonali, kes saavad erinevas vormis sporditoetusi ning peavad dopingu-, kokkuleppemängude-, väärkohtlemise vastaseid ja teisi spordieetika reegleid järgima.

2.4. Spordiürituste korraldamise nõuete ajakohastamine

Praegu on spordiseaduses toodud regulatsiooniga seotud kolm alaliitu (Eesti Jalgpalli Liit, Eesti Korvpalliliit ja Eesti Jäähokiliit), 40 spordiklubi (11 korvpalli mees- ja naiskonda, 11 jäähoki mees- ja naiskonda ning 18 jalgpalli mees- ja naiskonda), Politsei- ja Piirivalveamet (edaspidi ka *PPA*), KOV-id, kus vastava tasemega üritusi korraldatakse, pealtvaatajad ja teised spordist osa saavad isikud.

Pärast seaduse muutmist on teemaga otsene seos auto-, mootorratta- ja veemotospordi võistluste korraldajatel, korvpalli, jalgpalli, võrkpalli, jäähoki ja käsipalli alaliitudel ning meistriliiga klubidel ehk ligikaudu 100 spordiorganisatsioonil. Kaudsem puutumus on ka ülejäänud 60 spordialaliidul, 20 spordiühendusel, 19 piirkondlikul spordiliidul, sadadel spordiorganisatsioonidel ja teistel spordiürituste korraldajatel, KOV-idel, pealtvaatajatel ja teistel spordist osasaavatel isikutel juhul, kui spordiüritus või -võistlus vastab teatud ohukriteeriumidele.

2.5. Muud lahendamist vajavad üksikküsimused

Muudatused puudutavad spordiorganisatsioone (arengukava nõue), Eesti Paralümpiakomiteed, parasportlasi ning Eesti Olümpiakomiteed.

3. Eesmärk ja saavutatava olukorra kirjeldus

3.1. Spordiorganisatsioonile treeningu eest makstavale tasule tulumaksutagastuse võimaldamine

Muudatuste kavandamisel on seatud eesmärgiks saavutada olukord, kus:

- 1) kõik spordihuvitegevusega tegelevad lapsed ja nende vanemad on võrdselt koheldud. St lisaks spordikoolide õppemaksudele saab koolituskuludena maksustamisperioodil tulust maha arvestada ka spordi andmekoguse kantud ja noori harrastajaid omavate spordiorganisatsioonide kuutasu, kursusetasu, õppemaksu vms;
- 2) spordiorganisatsioonid ei asuta enam seepärast spordikoole, et saada konkurentsieelist, pakkudes lapsevanematele koolituskulude tagasisaamise võimalust. Seeläbi väheneb ebavajalik menetluskulu Haridus- ja Teadusministeeriumis, et hinnata ja tagasisidestada loodavate spordikoolide õppekavasid;
- 3) spordihuvitegevus on riiklikult soodustatud, et kaasata rohkem lapsi liikumisharrastusega tegelema, et seeläbi saavutada riiklikult seatud eesmärgid rahvatervise seisukohast.

3.2. Vabatahtliku spordikohtuniku hüvitise piirmäära tõstmine

Muudatuste kavandamisel on seatud eesmärgiks saavutada olukord, kus vabatahtliku spordikohtuniku hüvitise määr ühes päevas suureneb kuni 45 euronit (senise kuni 20 euro asemel), et katta

spordikohtunikuks olemise hädavajalikud kulud. Vabatahtliku spordikohtuniku tegevusega seotud kulud võib isikule hüvitada kalendriaastas kokku kuni 2340 euro ulatuses (keskmiselt kord nädalas kohtunikuna tegutsemise päeva eest, arvestusega, et aastas on 52 nädalat). Hüvitise piirmäära tõstmine ei eelda täiendavaid vahendeid riigieelarvest.

Suurenenud vabatahtliku kohtuniku hüvitis motiveerib inimesi senisest enam vabatahtlikkuse alusel spordivõistluste korraldajaid abistama. Muudatus peaks tagama spordiorganisatsioonidele spordiala arenguks vajaliku spordikohtunike järelkasvu, sest kohtunikuks olemise kulude hüvitamisega kasvab ka inimeste huvi tegutseda võistlustel kohtunikuna. Teadmine, et vabatahtlike kulud võidakse eelneval kokkuleppel hüvitada kuni 45 euro ulatuses ühe võistluspäeva kohta, tõstab spordikohtunike motivatsiooni ennast enne võistlushooaega ja selle jooksul koolitada ja füüsiliselt arendada, mis omakorda aitab korraldada kvaliteetsemaid spordivõistlusi.

Senise piirmäära kuni 45 euronit tõstmine tagab, et kaetud saavad alates 2018. aastast oluliselt suurenenud hädavajalikud kulud, mis kaasnevad spordikohtunikuks olemisega, ja et summat ei peaks lähima viie aasta jooksul elukalliduse tõusu põhjal uuesti muutma. Kuna nii kulutused spordialadel kui ka spordiorganisatsioonide rahalised vahendid hüvitise maksmiseks on spordiorganisatsioonide lõikes erinevad ning hüvitise maksmisel on tegemist spordiorganisatsiooni kuluga, siis on vähetõenäoline, et hakatakse maksuma maksimaalset piirmäära. Samas on põhjendatud vajaduse korral võimalik seda teha.

3.3. Dopinguvastaste reeglite täpsustamine ja toetuste tagasinõudmine

Muudatuste laiem eesmärk on tegutseda spordiideaalide, ausa konkurentsi ja spordi puhtuse nimel.

Spordiseaduse muudatusega soovitakse täpsustada § 11 (dopinguvastaste reeglite järgimine), kohustades lisaks sportlastele ja treeneritele järgima dopinguvastaseid reegleid ka sportlaste taustapersonali, ja uuendusena teisi spordieetika, näiteks kokkuleppemängude või väärkohtlemise vastaseid reegleid.

Dopingu-, kokkuleppemängude-, väärkohtlemise vastaste ja teiste spordieetika reeglite rikkumise eest karistada saanud sportlastele, treeneritele ja teistele taustapersonali liikmetele ei maksta muudatuse kohaselt sporditoetusi karistuse kandmise perioodil. Toetuse andjale antakse võimalus väljamakstud toetusi alates muudatuse jõustumisest toimepandud rikkumiste osas tagasi nõuda.

Riiklikud toetused on näiteks riigi spordistipendium, riigi spordipreemia, EOK eraldatavad saavutusspordi toetused ja medalivõitjate preemiad, olümpiavõitja riiklik toetus ning Eesti Kultuurkapitali toetused.

3.4. Spordiürituste korraldamise nõuete ajakohastamine

Eesmärk on ajakohastada ja korrastada spordiürituste korraldamise regulatsiooni (loobuda loa taotlemise nõudest spordialadele, milles ei ole praktikas probleeme, kuid mis praegu luba nõuavad) ning sätestada nendele spordialadele ürituse korraldamiseks PPA teavitamise nõue. Samas on eesmärk loakohustuse alla viia mootorisportüritused, kus on praktikas turvalisusega probleeme olnud ja kus riskid on suuremad. Lisaks eeltoodule on eesmärk määratleda kõrgendatud turvanõuetega üritused laiemalt, mille puhul on kohustus KOV-ilt luba taotleda. Eesmärk on seega tagada spordivõistlustest osasaavatele isikutele julgeolek, turvalisus ja kvaliteetne teenindus ning korraldajatele võimalikult lihtne loa taotlemise protsess.

3.5. Muud lahendamist vajavad üksikküsimused

3.5.1. Muudatuse kohaselt ei pea igal toetusel taotleval spordiorganisatsioonil arengukava olema. See muudab menetluse paindlikumaks ja kiiremaks. Väiksemate spordiorganisatsioonide jaoks oli arengukava nõue ebaproportsionaalne.

3.5.2. Kõrvaldatakse ebavõrdsus ja luuakse Eesti Paralümpiakomiteele Eesti Olümpiakomiteega samaväärne võimalus sportlasi toetada.

3.5.3. Seaduses sätestatakse volitusnorm kultuuriministrile tiitlivõistlustel edukalt osalenud sportlaste ja treenerite premeerimise tingimuste kehtestamiseks. Samuti antakse kultuuriministrile võimalus sõlmida haldusülesande täitmiseks haldusleping rahvusliku olümpiakomiteega.

II. Hetkeolukord, uuringud ja analüüsid

4. Kehtiv regulatsioon, seotud strateegiad ja arengukavad

4.1. Spordiklubile laste ja noorte treeningu eest makstavale tasule tulumaksutagastuse võimaldamine

Kehtiv regulatsioon

Tulumaksuseaduse § 26 lõike 1 kohaselt on residendist füüsilisel isikul õigus maksustamisperioodi tulust maha arvata tema poolt maksustamisperioodil tasutud enda ja oma alla 26 aasta vanuse alaneja sugulase, õe või venna koolituskulud või eelnimetatud koolituskulude puudumisel ühe alla 26 aasta vanuse Eesti alalise elaniku koolituskulud.

Koolituskulud on dokumentaalselt tõendatud kulud, mis on tasutud järgmiste isikute juures õppimise eest:

- 1) riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse haridusasutuses (nt munitsipaal-, riigi-, huvikoolis);
- 2) avalik-õiguslikus ülikoolis;
- 3) erakoolis, millel on asjaomase õppekava kohta tegevusluba, registreering EHIS-is või õigus kõrgharidustaseme õpet korraldada;
- 4) eelloetletutega samaväärses välismaa õppeasutuses.

Lõike 2¹ kohaselt käsitatakse huvikoolis õppimise eest tasutud kulu koolituskuluna juhul, kui huvikoolis õppiija on koolituskulu tasumise kalendriaasta 1. jaanuaril alla 18-aastane.

Erakooliseaduse § 2 lõike 1 kohaselt on erakool äriregistrisse kantud aktsiaseltsi, osaühingu või mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse kantud sihtasutuse või mittetulundusühingu (edaspidi *pidaja*) asutus, mis juhindub oma tegevuses seadustest, nende alusel antud õigusaktidest ning erakooli pidaja põhikirjast ja erakooli põhikirjast. Erakooliseaduse § 2 lõige 2 loetleb erakooli liigid (nt põhikool, gümnaasium, kutseõppeasutus). Punkti 11 kohaselt on erakool ka huvikool.

Spordiorganisatsioonid on spordiseaduse § 4 kohaselt järgmised:

- spordiklubi – eraõiguslik juriidiline isik, mille põhitegevus on spordi arendamine;
- maakonna spordiliit – maakonnas tegutsevate spordiklubide ühendus, kes rahvusliku olümpiakomitee liikmena esindab maakonna sporti ja kellel on ainuõigus korraldada maakonna meistrivõistlusi ja anda vastavaid tiitleid;

- spordialaliit – spordiala harrastavate spordiklubide üleriigiline ühendus, kes spordiala rahvusvahelise spordialaliidu ning rahvusliku olümpiakomitee liikmena spordiala esindab ja kellel on ainuõigus korraldada üleriigilisi meistrivõistlusi ning anda vastavaid tiitleid;
- spordiühendus – spordi spetsiifilises valdkonnas (harrastus-, tervise-, kooli-, üliõpilas-, puudega inimeste, töökoha-, veteranisport jm) või piirkondlikul põhimõttel tegutsevate spordiklubide või füüsiliste isikute ühendus;
- rahvuslik olümpiakomitee – maakonna spordiliite, spordialaliite, spordiühendusi ja olümpiahartas sätestatud tingimustel füüsilisi isikuid ühendav organisatsioon, kes korraldab ühistegevust ning arendab ja kaitseb spordi- ja olümpialiikumist Eestis.

Spordikool on spordiseaduse § 5 kohaselt huvikooli seaduse või erakooliseaduse alusel tegutsev asutus.

Huvikooli asutamiseks erakoolina on vajalikud teatud toimingud – nõuetekohase õppekava registreering EHIS-is (erakooliseaduse § 4 lg 2). Spordiklubi puhul selliseid nõudeid ei ole.

Seotud strateegiad ja arengukavad

Seadusemuudatus aitab kaasa strateegiadokumendi „Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030⁸“ punktis 5 toodud eesmärgi, mille kohaselt valdav osa elanikest liigub ja spordib, täitmisse.

4.2. Vabatahtliku spordikohtuniku hüvitise piirmäära tõstmine

Kehtiv regulatsioon

Vabatahtliku spordikohtuniku kulude hüvitamine on reguleeritud spordiseaduse §-s 9² ning maksuvabastuse alus tulumaksuseaduse § 19 lõike 3 punktis 10¹.

Seotud strateegiad ja arengukavad

Strateegiadokumendis „Eesti 2035“ on üks peamine strateegiline siht: „Arukas, tegus ja tervist hoidev inimene“. Sihi saavutamist jälgitakse mõõdikutega, millest üks on „töehõive kultuurielus, spordis ja vabatahtlikus töös osalemine“.

Samuti on strateegiadokumendis „Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030“ kirjas, et riik ja spordiorganisatsioonid väärtustavad ja soodustavad kõigi vanuserühmadega tegelemist, **vabatahtlike kaasamist** ning treenerite ja teiste spordispetsialistide kompetentsuse tõstmist. Lisaks rõhutatakse, et **spordikultuuris on oluline roll vabatahtlikul tegevusel**. Vabatahtlike paremaks kaasamiseks luuakse nende koolitamise, motiveerimise ja tunnustamise süsteem. Vabatahtlike kaasamise süsteem on loodud, kuid seda on vaja uuendada.

4.3. Dopinguvastaste reeglite täpsustamine ja toetuste tagasinõudmine

Kehtiv regulatsioon

Valdkonda reguleerivad spordiseaduse §-d 11 ja 11¹ ning spordiseaduse § 9 lõike 3 alusel kehtestatud kultuuriministri määrus „Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest antavate sporditoetuste liigid ning toetuse taotlemise, taotleja hindamise, toetuse määramise ja määramisest keeldumise tingimused ja kord“⁹. Selle § 16 lõike 3 kohaselt võib toetuse

⁸ <https://www.riigiteataja.ee/akt/320022015002>

⁹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/121092022014>

summat vähendada kuni 50% võrra muu hulgas juhul, kui spordiorganisatsioon: 1) eksib spordiseaduse § 11 kohaselt WADA koodeksist ja spordis dopingu kasutamise vastasest rahvusvahelisest konventsioonist tulenevate dopinguvastaste reeglite järgimise vastu; 2) eksib olümpiahartast tulenevate ausa mängu reeglite järgimise vastu; 3) saab kahtlustuse spordivõistlustega manipuleerimises; 4) rikub head juhtimistava.

Seotud strateegiad ja arengukavad

Seadusemuudatus aitab tagada strateegiadokumendi „Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030“ punkti 7.7 täitmise. Selle punkti kohaselt võideldakse spordiideaalide, ausa konkurentsi ja spordi puhtuse ning turvalisuse ja ohutu keskkonna nimel kompromissitult dopingu kasutamise, sporditulemustega manipuleerimise ja pealtvaatajate vägivaldse käitumise vastu, täites vastavaid rahvusvahelisi kokkuleppeid, täiendades riigisisest õiguslikku regulatsiooni ning edendades koostööd riigi sees ja riikide vahel.

4.4. Spordiürituste korraldamise nõuete ajakohastamine

Kehtiv regulatsioon

Spordiürituse korraldamise nõuded on reguleeritud spordiseaduse §-des 20–26. Korrakaitseaduse § 59 lõike 2 kohaselt sätestab spordiürituse korraldamise ja pidamise nõuded spordiseadus. Sama paragrahvi lõike 1 kohaselt kehtestab KOV-ide haldusterritooriumil ürituse korraldamise ja pidamise nõuded kohaliku omavalitsuse volikogu määrusega. Seega, igal KOV-il on spordiürituste korraldamiseks oma regulatsioon.

Seotud strateegiad ja arengukavad

Strateegiadokumendi „Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030“ punkti 7.7 kohaselt võideldakse spordiideaalide, ausa konkurentsi ja spordi puhtuse ning turvalisuse ja ohutu keskkonna nimel kompromissitult dopingu kasutamise, sporditulemustega manipuleerimise ja pealtvaatajate vägivaldse käitumise vastu, täites vastavaid rahvusvahelisi kokkuleppeid, täiendades riigisisest õiguslikku regulatsiooni ja edendades koostööd riigi sees ning riikide vahel. Lisaks sätestab punkt 7.8 eesmärgi, et lastele ja noortele tagatakse sportimiseks eakohased ja turvalised olud.

4.5. Muud lahendamist vajavad üksikküsimused

4.5.1. Arengukava nõue tuleneb spordiseaduse § 9 lõikest 1. Selle kohaselt makstakse sporditoetust spordiorganisatsioonile, kellel on arengukava, kes on kantud spordi andmekogusse ja kes on enda kohta eelmisel kalendriaastal spordi andmekogusse kantud andmed vastutava töötaja määratud tähtpäevaks ajakohastanud.

4.5.2. Spordiseaduse § 10⁶ lõike 3 sätestab, et kui lepingu sõlminud spordiorganisatsioon või spordikool maksab lepingu kehtivuse ajal sportlasele sportlasetoetust alla spordiseaduse § 10⁵ lõikes 1 nimetatud kalendrikuu piirmäära, on kohaliku omavalitsuse üksusel, spordialaliidul või rahvuslikul olümpiakomiteel õigus maksta sportlasele lepingu kehtivuse ajal sportlasetoetust kuni § 10⁵ lõikes 1 nimetatud kalendrikuu piirmäära täitumiseni, arvestades käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatut (arvestada tuleb piirmääraga ehk 24-kordse kuu töötasu alammääraga). Sellest loetelust puudub Eesti Paralümpiakomitee.

4.5.3. Spordiseaduse § 9 lõike 2² kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister halduslepingu alusel volitada rahvuslikku olümpiakomiteed määrama sporditoetust spordialaliidule. Halduslepingu sõlmimisel teeb lepingu täitmise üle haldusjärelevalvet Kultuuriministerium. Kultuuriministeriumi ja

Eesti Olümpikomitee vahel on haldusleping sõlmitud 13.12.2018¹⁰. Samas määrab EOK preemiaid ka füüsilistele isikutele. Muudatusega tuuakse premeerimise tingimused seaduse alusel antava määrase tasandile ning antakse ministriile õigus selle haldusülesande täitmiseks sõlmida haldusleping rahvusliku olümpiakomiteega.

5. Tehtud uuringud

5.1. Spordiorganisatsioonile treeningu eest makstavale tasule tulumaksutagastuse võimaldamine

Spordikoolituse ja -Teabe Sihtasutus tegi 2020. aastal analüüsi, milles toodi välja nimetatud probleemi olemus ning vajalik statistika. VTK 2. peatükis on toodud analüüsi arvandmed uuendatud kujul. Eraldi uuringut probleemi lahendamiseks vaja ei ole.

5.2. Vabatahtliku spordikohtuniku hüvitise piirmäära tõstmine

2017. aastal tegi Kultuuriministeerium spordi katusorganisatsioonide (spordialaliitude, maakonna spordialiitude ja spordiühenduste) seas küsitluse, et selgitada välja spordikohtunike olukord. Samuti koostati koostöös spordiorganisatsioonidega vabatahtliku spordikohtuniku tegevusega seotud kulude tabel. Tulemuste abil arvatati välja spordikohtunike hüvitise minimaalne suurus arvestamata võimalikku hindade tõusu eesolevatel aastatel. Kululiigid ja arvestuslik päevade arv aastast 2023. aastal samad. Kulud on alates 2018. aastast oluliselt suurenenud ning prognooside (tarbijahinnaindeksi tõusu) järgi suurenevad need ka edaspidi. Spordikohtuniku tegevusega seotud kulude tabeli 2017. aasta kohta leiab eelnõu 534SE seletuskirjast¹¹.

2022. aastal tegi Kultuuriministeerium spordi katusorganisatsioonide seas küsitluse, et teada saada mitmele inimesele ja kui suures ulatuses on spordiorganisatsioonid vabatahtliku spordikohtuniku hüvitist maksnud. Samuti paluti tagasisidet meetme toimimisele ning ettepanekuid selle muutmiseks. Küsitlusele vastas u 50% organisatsioonidest ning tulemuste põhjal võib oletada, et keskmiselt on ühel aastal makstud hüvitist u 3200 spordikohtunikule 600 000 euro ulatuses. Samuti tuli selgelt välja, et enamik spordiorganisatsioonide peavad praegust hüvitise summat liiga väikeseks, mis takistab valdkonna arengut ning vabatahtlikkuse kultuuri edenemist.

5.3. Dopinguvastaste reeglite täpsustamine ja toetuste tagasinõudmine

2022. aastal tehti kokkuleppemängude vastane uuring¹², kus 4% vastanutest tunnistas, et on kokkuleppemängudes osalenud ning 14% teadis kedagi, kes on osalenud. Antidopingu valdkonnas on plaanis sarnane uuring teha 2023. aastal. Samas on Eestis aastast keskmiselt kaks kuni kolm dopingujuhtumit ning 2023. aastal veebruari seisuga kannab dopinguvastaste reeglite rikkumise eest karistust 16 isikut. Samuti valmistab EADSE koostöös Tartu Ülikooli psühholoogia instituudiga ette uuringut väärkohtlemise teemadel.

5.4. Spordiürituste korraldamise nõuete ajakohastamine

Sellel teemal eraldi uuringuid tehtud ei ole. Murega, et praegune seadus kehtestab nõuded, mida ei ole võimalik täita või mille täitmine on ülereguleerimine, või need nõuded ei vasta potentsiaalsele ohuallikale, on Kultuuriministeeriumi poole pöördunud mitmed spordialaliidud.

¹⁰ <https://www.riigiteataja.ee/akt/114122018006>

¹¹ <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/72a41423-c9f0-496d-b494-22c7c386d8d1/spordiseaduse-ja-tulumaksuseaduse-muutmise-seadus>

¹² Vt lisa: <https://www.kul.ee/uudised/kultuuriministeerium-vottis-luubi-alla-kokkuleppemangude-olukorra>

6. Kaasatud osapooled

6.1. Spordiorganisatsioonile laste ja noorte treeningu eest makstavale tasule tulumaksutagastuse võimaldamine

Kaasatud osapooled on Rahandusministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Maksu- ja Tolliamet, Spordikoolituse ja -Teabe SA ja Eesti Olümpiakomitee.

6.2. Vabatahtliku spordikohtuniku hüvitise piirmäära tõstmine

Kaasatud osapooled on Rahandusministeerium, Maksu- ja Tolliamet, Spordikoolituse ja -Teabe SA ja spordi katusorganisatsioonid.

6.3. Dopinguvastaste reeglite täpsustamine ja toetuste tagasinõudmine

Ettepanekut on tutvustatud ja arutatud Eesti Olümpiakomiteega, kes esindab Eesti spordi katusorganisatsioonina kogu spordivaldkonda, ning Eesti Antidopingu ja Spordieetika SA-ga.

6.4. Spordiürituste korraldamise nõuete ajakohastamine

2022. aasta aprillis kohtus Kultuuriministeerium Eesti Olümpiakomitee, Eesti Antidopingu ja Spordieetika SA, Eesti Jalgpalli Liidu, Tallinna ja Tartu linna, Politsei- ja Piirivalveamet, Spordiürituste Korraldamise Klubi, Eesti Mootorrattaspordi Föderatsiooni, Eesti Autospordi Liidu ning Eesti Jalgratturite Liidu esindajatega. Kõik kohtumisel osalenud nõustusid vajadusega peatükki muuta. Pärast kohtumist on osapooltega konsulteeritud e-kirja teel.

6.5. Muud lahendamist vajavad üksikküsimused

Teemade alusel on kaasatud Eesti Olümpiakomitee, Eesti Paralümpiakomitee ning teised spordivaldkonna organisatsioonid.

III. Probleemi võimalikud mitteregulatiivsed lahendused

7. Kaalutud võimalikud mitteregulatiivsed lahendused

7.1. Spordiorganisatsioonile laste ja noorte treeningu eest makstavale tasule tulumaksutagastuse võimaldamine

• Avalikkuse teavitamine	EI
• Rahastuse suurendamine	EI
• Mitte midagi tegemine ehk olemasoleva olukorra säilitamine	JAH
• Senise regulatsiooni parem rakendamine	JAH
• Muu (palun täpsusta)	EI

Kaalutud võimalike mitteregulatiivsete lahenduste võrdlev analüüs ja järelendus mitteregulatiivsete lahenduste sobimatusest

Mitte midagi tegemine ehk olemasoleva olukorra säilitamine

Olemasoleva olukorra säilitamise korral on ebavõrdses olukorras endiselt need lapsed ja lapsevanemad, kellele spordihuviharidust pakkuv asutus on ennast spordikoolina registreerinud, ja need, kes tegelevad samade tegevustega spordiorganisatsioonis, kes ei ole spordikooli loonud.

HTM-i jaoks jätkuks halduskoormus olukorras, kus spordikool asutatakse üksnes formaalselt maksusoodustuse võimaldamise eesmärgil. Samuti jääks püsima olukord, kus osadele lastevanematele oleks laste spordi ja liikumisega tegelemine kallim kui teistele, mis laste liikumisharrastuse kasvu tõusu ei soodusta.

Senise regulatsiooni parem rakendamine

Senise regulatsiooni parem rakendamine tähendaks, et spordikoolidele rakendatavad nõuded peaksid tagama spordikoolides saadava spordihuvihariduse parema kvaliteedi võrreldes spordiorganisatsioonidega. Samas praegu pakuvad spordiregistrisse kantud spordiorganisatsioonid vähemalt samaväärselt heal tasemel sporditeenust lastele ja nende vanematele. Seega ei ole kahe juriidilise vormi erinev kohtlemine sisuliselt asjakohane.

Mitteregulatiivsed lahendused ei muuda olukorda, mistõttu ei ole need probleemi lahendamiseks sobilikud.

7.2. Vabatahtliku spordikohtuniku hüvitise piirmäära tõstmine

• Avalikkuse teavitamine	EI
• Rahastuse suurendamine	JAH
• Mitte midagi tegemine ehk olemasoleva olukorra säilitamine	JAH
• Senise regulatsiooni parem rakendamine	EI
• Muu (palun täpsusta)	EI

Kaalutud võimalike mitteregulatiivsete lahenduste võrdlev analüüs ja järeldus mitteregulatiivsete lahenduste sobimatusest

Rahastuse suurendamine

Lahendus nõuab regulatiivset muudatust, sest päeva- ja aastamäär on fikseeritud spordiseaduses.

Mitte midagi tegemine ehk olemasoleva olukorra säilitamine

Olemasoleva olukorra säilitamise korral väheneb inimeste huvi vabatahtlikus tegevuses osaleda. Väheneb nii inimeste arv, kes praegu vabatahtlikuna spordiorganisatsioone abistavad, kui ka nende hulk, kes vabatahtlikuks soovivad hakata. 20 eurot ei kata enamike vabatahtlike spordikohtunike tehtavaid vältimatuid kulusid seoses spordikohtunikuna tegutsemisega.

Analüüsitud mitteregulatiivsed lahendused ei aita kaasa VTK-s toodud probleemide lahendamisele.

7.3. Dopinguvastaste reeglite täpsustamine ja toetuste tagasinõudmine

• Avalikkuse teavitamine	EI
• Rahastuse suurendamine	EI
• Mitte midagi tegemine ehk olemasoleva olukorra säilitamine	JAH
• Senise regulatsiooni parem rakendamine	EI
• Muu (palun täpsusta)	EI

Kaalutud võimalike mitteregulatiivsete lahenduste võrdlev analüüs ja järeldus mitteregulatiivsete lahenduste sobimatusest

Ainsana on kaalutud mitte midagi tegemist ehk olemasoleva olukorra säilitamist. Arvestades, et praegune seadus on liiga kitsalt sõnastatud, ei saa spordialaste toetuste maksmist peatada või teatud

juhtudel tagasi küsida lisaks dopinguvastaste reeglite rikkumisele teiste spordieetika rikkumiste puhul. Sel juhul on ainuke lahendus kehtivate seaduste muutmine.

Seega ei ole ühegi mitteregulatiivse lähenemisega võimalik probleemi lahendada.

7.4. Spordiürituste korraldamise nõuete ajakohastamine

• Avalikkuse teavitamine	EI
• Rahastuse suurendamine	EI
• Mitte midagi tegemine ehk olemasoleva olukorra säilitamine	JAH
• Senise regulatsiooni parem rakendamine	JAH
• Muu (palun täpsustada)	EI

Kaalutud võimalike mitteregulatiivsete lahenduste võrdlev analüüs ja järelendus mitteregulatiivsete lahenduste sobimatusest

Olemasoleva olukorra säilitamisel jääb kestma olukord, kus teatud spordialadel on spordivõistluste korraldamine seaduse tasandil ülereguleeritud, kuid samas osadel spordialadel, kus on välja toodud turvalisust ohustavad riskid, ei kehti ühtegi piirangut. Seega mitte midagi tegemine olukorda ei lahendaks. Seda ei paranda ka senise regulatsiooni parem rakendamine, sest regulatsioon on ühelt poolt ülereguleeritud, teiselt poolt puudulik.

Seega ei ole ühegi mitteregulatiivse lähenemisega võimalik probleemi lahendada.

IV. Probleemi võimalikud regulatiivsed lahendused

8. Välisriigid, mille regulatiivseid valikuid probleemi lahendamiseks on analüüsitud või on kavas seaduseelnõu koostamisel analüüsida

8.1. Spordiorganisatsioonile laste ja noorte treeningu eest makstavale tasule tulumaksutagastuse võimaldamine

Teiste riikide kogemusi ei ole plaanis analüüsida.

8.2. Vabatahtliku spordikohtuniku hüvitise piirmäära tõstmine

Kaheksas Euroopa riigis (Austria, Saksamaa, Kreeka, Hispaania, Horvaatia, Leedu, Holland ja Suurbritannia) tehtud vabatahtlike töö väärtuse hindamise uuringu kohaselt on vabatahtliku töö väärtuse tunnihind keskmiselt 28,8 eurot.¹³

8.3. Dopinguvastaste reeglite täpsustamine ja toetuste tagasinõudmine

VTK ettevalmistamise raames on konsulteeritud Soome, Läti ja Hollandi kolleegidega. Nende riikide seadused valdkonda põhjalikult ei reguleeri, küll aga tunnistati vajadust uusi samme astuda.

¹³ <https://evisproject.eu/wp-content/uploads/2023/01/Report-on-economic-dimension-of-volunteering-in-sport-in-EU-8-with-recommendations-to-policy-makers.pdf>, lk 84 tabel

8.4. Spordiürituste korraldamise nõuete ajakohastamine

Tutvutud on Läti ja Leedu spordiseadustega¹⁴, mida analüüsitakse ka eelnõu väljatöötamise raames. 2023. aasta aprillis on kogemusi vahetatud Leedu politseiga.

9. Regulaatiivsete võimaluste kirjeldus

9.1. Spordiorganisatsioonile laste ja noorte treeningu eest makstavale tasule tulumaksutagastuse võimaldamine

Tulumaksuseaduse § 26 lõikesse 2 lisatakse spordiorganisatsioonid. St edaspidi loetakse koolituskuludeks ka spordi andmekogus tegutsevana märgitud spordiorganisatsioonides treenimise eest tasutud dokumentaalselt tõendatud kulud (nt kuutasu, kursusetasu, õppemaks). Koolituskuludeks loetakse vaid nendes spordiorganisatsioonides treenimise eest tasutud tõendatud kulusid, kes tegelevad noortega ning on õigel ajal enda andmeid Eesti spordi andmekogus uuendanud.

Eesti spordi andmekogu on spordiseaduse § 6¹ alusel asutatud riigi infosüsteemi kuuluv spordi andmekogu, mille põhieesmärk on koguda ja töödelda andmeid, et spordi korraldamist, juhtimist ja toetamist ning sportimist tõhustada. Spordi andmekogu koosneb spordiorganisatsioonide, spordikoolide, spordiehitiste, treenerite, sportlasestipendiumi ja sportlasetoetuse ning sporditulemuste alamandmekogust. Spordi andmekogu ametlik nimetus on Eesti spordiregister. Andmekogu põhimäärus on kehtestatud kultuuriministri 27.02.2020 määrusega nr 4 „Eesti spordiregistri põhimäärus“¹⁵. Spordi andmekogu andmete alusel antakse juba praegu treenerikutseid, makstakse sportlasestipendiumi ja eraldatakse muid toetusi, mille aluseks on sporditulemused. Samuti toimub andmevahetus lisaks Maksu- ja Tolliametile näiteks äriregistri, EHS-i, töötamise registri, ehitusregistri jt vajalike riiklike andmebaasidega. Spordiregister on tõestanud ennast usaldusväärse töövahendina, mis on aidanud koguda ja vahendada spordivaldkonna toimimise jaoks vajalikke andmeid.

Spordi andmekogus on 31.12.2022 seisuga 2899 spordiorganisatsiooni, sh 2679 spordiklubi. Tegutsevana on neist märgitud 2340, kellest 1915 tegeleb spordi harrastamise võimaldamisega. Teisi spordiorganisatsioone on 220. Tulumaksutagastust saaks taotleda üksnes tegutsevate noorte harrastajatega spordiorganisatsioonid treeningkulude puhul. Organisatsioonid peavad spordiregistris oma andmeid uuendama igal kalendriaastal.

9.2. Vabatahtliku spordikohtuniku hüvitise piirmäära tõstmine

Spordiseaduse § 9² muudetakse selliselt, et kuludokumente nõudmata võib vabatahtliku spordikohtuniku tegevusega seotud kulude hüvitamiseks maksta päevas senise kuni 20 euro asemel kuni 45 eurot.

Vabatahtliku spordikohtuniku tegevusega seotud kulusid võib isikule hüvitada kokku kuni 52 päeva eest kalendriaastas, kui spordikohtunikuna tegutsetakse, ehk keskmiselt ühe korra eest nädalas. Senise 1040 euro asemel oleks uus aastane piirmäär 2340 eurot.

¹⁴ <https://likumi.lv/ta/en/id/68294-sports-law>

¹⁵ <https://www.riigiteataja.ee/akt/114082020006>

9.3. Dopinguvastaste reeglite täpsustamine ja toetuste tagasinõudmine

Eelnõuga soovitakse täpsustada spordiseaduse § 11 (dopinguvastaste reeglite järgimine), kohustades lisaks sportlastele ja treeneritele ka sportlaste tugipersonali järgima dopinguvastaseid reegleid, ja uuendusena teisigi spordieetika, näiteks kokkuleppemängude või väärkohtlemise vastaseid reegleid.

Dopingu-, kokkuleppemängude-, väärkohtlemise vastaste ja teiste spordieetika reeglite rikkumise eest karistada saanud sportlastele, treeneritele ja sportlaste tugipersonali liikmetele ei maksta spordialaseid toetusi (sh olümpiavõitja riiklikku toetust) karistuse kandmise perioodil ning antakse võimalus väljamakstud toetused tagasi nõuda. Vastavalt WADA koodeksi artiklile 17 ning Eesti dopinguvastaste reeglite punktile 16 võidakse sportlast või teist isikut teavitada kuni 10 aastat toimunud antidopingu reegli rikkumise päevast, mistõttu on võimalik, et dopingukaristus määratakse isikule 10 aasta tagasi antud positiivse dopinguproovi eest. Seega on mõistlik kehtestada ajaline piir ka toetuse tagasinõudmisele.

9.4. Spordiürituste korraldamise nõuete ajakohastamine

Peamine regulatiivne võimalus on muuta spordiseaduse 3. peatükki. Muudatuse tulemusena ei oleks enam spordivõistluste korraldamiseks KOV-ilt loa taotlemine kohustuslik jalgpalli, jäähoki ja korvpalli A-koondise mängu või turniiri, jalgpalliklubi UEFA karikasarja mängu või turniiri ning meistriliiga jalgpalli-, jäähoki- või korvpalliklubi välismaa klubi või koondisega toimuva sõpruskohtumise puhul. Nendest üritustest tuleks PPA-d teavitada.

Luba oleks kohustuslik taotleda seaduse tasandil auto-, mootorratta- ja veemotospordi üritusteks. Samuti oleks luba kohustuslik kõrgendatud turvariskiga võistlustel (s.o võistlus, millega kaasneb liikluse ümberkorraldamine; kus pakutakse alkohoolseid jooke või toimub nende jaemüük (v.a üritus, mis toimub alalise müügikohaga siseruumis); mida peetakse ehitises või kohas, mis ei ole selleks ette nähtud, või õhuruumis; mille pidamisel kasutatakse ajutist ehitist (nt tribüün, lava, suuremõõtmeline telk või konstruktsioon) või muud inimese elule ja tervisele ohtu kujutavat lisainventari või mille pidamisel kasutatakse pürotehnilisi tooteid või tehakse tuletöid).

VTK kooskõlastamise raames oodatakse regulatsiooni täpsustamise asjus ka KOV-ide ettepanekuid.

9.5. Muud lahendamist vajavad üksikküsimused

9.5.1. Muuta spordiseaduse § 9 lõiget 1 ja jätta seaduse tasandil arengukava nõue välja. Viia arengukava nõue kultuuriministri määruse tasandile, mis võimaldab sätestada arengukava olemasolu nõude vajaduse korral igale toetuseliigile eraldi. Näiteks peab arengukava olema Kultuuriministeeriumi eelarvest tegevustoetust taotleval katusorganisatsioonil ja strateegilisel partneril, kuid mitte rahvusvahelisi võistlusi korraldaval spordiklubil.

9.5.2. Muuta spordiseaduse § 10⁶ lõiget 3 ja anda KOV-i, spordialaliidu või rahvusliku olümpiakomitee kõrval õigus maksta sportlasetoetust piirmäära täitumiseni ka Eesti Paralümpiakomiteel.

9.5.3. Muuta spordiseadust, sätestades tiitlivõistlustel medaleid toonud isikute premeerimise tingimused seaduse alusel antava määruse tasandil ning täiendada lisaks spordiseaduse § 9 lõiget 2², andes Eesti Olümpiakomiteele võimaluse maksta halduslepingu alusel lisaks spordialaliidule määratud sporditoetusele preemiaid ka tiitlivõistlustel edukalt esinenud sportlastele ja nende treeneritele.

10. Regulatiivsete võimaluste põhiseadusega ning Euroopa Liidu ja rahvusvahelise õigusega määratud raamid

Euroopa Liidu õiguse normidega puutumus puudub, sest sport on Euroopa Liidu liikmesriikide ainupädevuses.

Euroopa Liit omandas esimest korda teatud kompetentsi spordi valdkonnas Lissaboni lepingu jõustumisel 2009. aastal. Euroopa Liidu toimimise lepingu¹⁶ (edaspidi *ELTL*) artikli 165 kohaselt panustab liit Euroopa spordiküsimuste edendamisse, võttes arvesse selle eripära, vabatahtlikkusel põhinevaid struktuure ning selle sotsiaalset ja kasvatuslikku funktsiooni. Liidu tegevusega püütakse arendada Euroopa mõõdet spordis spordivõistluste aususe ning avatuse ja sporditöö eest vastutavate asutuste omavahelise koostöö edendamise ning sportlaste, iseäranis noorte sportlaste füüsilise ja vaimse puutumatus kaitsmise kaudu. Veel märgitakse artikli 165 neljandas lõikes, et liit võib selles valdkonnas võtta stimuleerivaid meetmeid, välja arvatud igasugune liikmesriikide õigusnormide ühtlustamine. Artikli 6 kohaselt on sport valdkond, kus liit on pädev võtma meetmeid liikmesriikide meetmete toetamiseks, koordineerimiseks või täiendamiseks. Tuginedes seega *ELTL*-i artiklitele 6 ja 165 on ühenduse roll spordivaldkonnas pigem koordineeriv ja toetav.

Rahvusvahelise õigusega määratud raame puudutatakse dopinguvastaste reeglite täpsustamise ja spordiürituste korraldamise nõuete osas.

Sportlaste ja nende abipersonali toetuste maksmise peatamine dopinguvastaste reeglite rikkumise korral on sätestatud spordis dopingu kasutamise vastase rahvusvahelise konventsiooni¹⁷ artiklites 9 ja 11. Toetuse maksmise piirangud tulenevad ka Euroopa Nõukogu dopinguvastase konventsiooni artiklist 4¹⁸.

Euroopa Nõukogu spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitluse konventsiooni artikkel 8 kutsub üles spordivõistlustega manipuleerimise eest karistada saanud sportlastele ja teistele sidusrühmadele toetuste maksmine peatada¹⁹.

Puutumus on ka jalgpallivõistlustel ja teistel spordiüritustel turvalisuse, julgeoleku ja teenindamise lõimitud lähenemisviisi käsitleva Euroopa Nõukogu konventsiooniga²⁰. Konventsiooni artikkel 1 sätestab konventsiooni kohaldamisala. Lõike 1 kohaselt kohustuvad osalisriigid riigis kehtivate asjakohaste põhiseaduslike sätete piires võtma vajalikke meetmeid konventsiooni rakendamiseks seoses nende territooriumil peetavate jalgpallivõistluste või -turniiridega, kus osalevad professionaalsed jalgpalliklubid ja rahvusmeeskonnad. Sama artikli lõike 2 kohaselt võivad osalisriigid konventsiooni kohaldada teistele spordialadele või nende territooriumil peetavatele spordiüritustele, sh amatööride jalgpallivõistlustele, eriti selliste asjaolude korral, kus esineb turvalisuse või julgeolekuga seotud riske. Seega selles sättes käsitletakse just jalgpallivõistlusi, mis on nii Euroopas kui ka mujal maailmas üks populaarseim spordiala. Siiski antakse osalisriikidele võimalus otsustada, kas konventsiooni tuleb kohaldada ka teistele jalgpallivõistlustele ja spordiüritustele.

Kultuuriministeeriumi hinnangul loodav regulatsioon nimetatud konventsiooniga kooskõlas.

¹⁶ Konsolideeritud tekst: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016E/TXT&from=EN>

¹⁷ <https://www.riigiteataja.ee/akt/12881066>

¹⁸ <https://www.riigiteataja.ee/akt/78753>

¹⁹ <https://rm.coe.int/estonien-15-02-04-sportitulemuste-manipuleerimise-vastane-konventsioon/16809ed3e1>

²⁰ <https://www.riigiteataja.ee/akt/216082019002>

V. Regulaatiivsete võimaluste mõjude eelanalüüs ja mõju olulisus

11. Kavandatavad muudatused ja nende mõjud

11.1. Spordiorganisatsioonile laste ja noorte treeningu eest makstavale tasule tulumaksutagastuse võimaldamine

11.1.1. Sihtrühm: spordihuvitegevusega tegelevad lapsed ja nende vanemad

Sihtrühma suurus: 2022. aasta seisuga on Eesti spordiregistri kui riikliku andmekogu andmetel Eestis spordiorganisatsiooni või spordikooliga seotud 113 462 noort harrastajat. Nendest 73% on spordikoolide ning 27% spordiorganisatsioonide nimekirjas. Oluline on märkida, et Eesti spordiregistri põhimääruse kohaselt loetakse nooreks harrastajaks **5–19-aastaseid**. Tulumaksuseaduse § 26 lõike 2¹ kohaselt käsitatakse koolituskuluna õppimise eest tasutud kulu juhul, kui huvikoolis õppija on koolituskulu tasumise kalendriaasta 1. jaanuaril **alla 18-aastane**.

Seega mõjutaks muudatus neid spordiorganisatsioonides huvitegevusega tegelevaid kuni 18-aastaseid noori, kes ei ole spordikooli õpilased. Spordiregistri järgi on 5–19-aastaseid (k.a) noori kokku 31 017. Sellest tuleb maha arvestada 18–19-aastased harrastajad, et saada teada lõpliku sihtrühma suurus. Spordiregistril puuduvad andmed, kui paljud neist on 18- või 19-aastased. Seega on otsese sihtrühma suurus keskmine.

Mõjuvaldkond: sotsiaalsed mõjud (mõju tervisele ja tervishoiukorraldusele, vaimne ja füüsiline tervis, tervisekäitumine, inimeste heaolu, mõju liikumisaktiivsusele)

Mõju kirjeldus ja olulisus: Muudatus aitaks suurendada laste osalust sporditegevuses olukorras, kus piirkonnas on tegutsenud vaid spordiorganisatsioonid, st eelkõige spordiklubid, ja lapsevanemad on laste treeningutest seni loobunud tulumaksutagastuse puudumise tõttu. Samuti suurendaks spordiorganisatsioonide tasudele maksutagastuse kehtestamine spordialade ja -organisatsioonide vahel valimise võimalust olukorras, kus piirkonnas on spordikoolid ja -organisatsioonid. Potentsiaalselt suurem laste osalus spordihuvitegevuses mõjutab positiivselt laste tervist ning seeläbi nende heaolu nii lapse- kui ka hilisemas eas. Umbes 55% lastest ei liigu tervise säilitamise seisukohast piisavalt ning iga kolmas 4. klassi laps on ülekaaluline. Uuringutest selgub, et kehaliselt aktiivsemad lapsed on õnnelikumad. Terved inimesed on igal elualal võimekamad, seega mõjutab laste tervisesse panustamine väga otseselt inimeste heaolu terve elukaare vältel.

Muudatuse mõju ulatus on väike, sest ei eelda sihtrühma kui terviku käitumises kohanemist vajavaid muutusi, kuid valdkonna jaoks tervikuna on tegemist positiivse muudatusega. Ebasoovitava mõjuna võivad spordiorganisatsioonid tulumaksutagastuse võimaluse tekkides hindasid tõsta, kuid kliendibaasi suurendamise kaalutlustel ei pruugita seda teha. Eeltoodust lähtudes ei ole tegemist olulise mõjuga.

Mõjuvaldkond: majanduslikud mõjud (maksukeskkond, tulud ja kulud, mõju elanike ja leibkondade majanduslikule olukorrale, mõju tarbimiskäitumisele)

Mõju kirjeldus ja olulisus: Muudatuse tulemusena saaksid spordihuvitegevust harrastavate laste vanemad võimaluse treeningu eest makstud tulumaksu tagasi saada, mille nad tõenäoliselt uuesti tarbimisse suunaksid. Seeläbi liigub osaliselt saamata jäänud raha riigile tagasi teiste maksudena. Võimaluse loomine ei tähenda, et kõik lapsevanemad seda kohe kasutada saaksid, sest tulumaksuseaduse § 28² kohaselt võib seaduses sätestatud mahaarvamisi maksustamisperioodil teha kokku kuni 1200 eurot maksumaksja kohta. Sh võib eluasemelaenu intresse tulust maha arvata kuni 300 eurot. Kindlasti on lisanduvate lastevanemate hulgas neid, kelle mahaarvamised juba praegu seaduses sätestatud piirmäära ületavad.

Kultuuriministeerium koostab koos Maksu- ja Tolliametiga seaduse eelnõu koostamise ajaks ülevaate, kui palju praegu spordikoolide õppemaksu mahaarvamist kasutatakse.

Esialgsel hinnangul on muudatuse majandusliku mõju ulatus väike, sest enamikel vanematel praegu juba on õigus spordihuvitegevuselt tulumaksu tagasi saada. Sihtrühma kui terviku käitumises erilisi muutusi ei toimu ning vajadus muudatusega kohanemiseks mõeldud tegevuste järele puudub. Majanduslik mõju ulatus on väike. Ebasoovitavaid mõjusid ei esine. Sellest lähtudes ei ole tegemist olulise mõjuga.

11.1.2. Sihtrühm: spordiorganisatsioonid

Sihtrühma suurus: Spordiorganisatsioone on Eestis 2899, sh 2679 spordiklubi ja 220 muud spordiorganisatsiooni. Noori harrastajaid on muudest spordiorganisatsioonidest vaid spordialaliitudes ja spordiühendustes (kokku 1206). EOK-s ja maakonna spordiliitudes noori harrastajaid ei ole. Muudatus mõjutaks positiivselt kõiki tegutsevaid spordiorganisatsioone, aga enim spordiklubisid, kelle tegevusala on spordi harrastamine (31.12.2022 seisuga 1915). Need spordiorganisatsioonid, kes on praegu enda juurde loonud spordikooli seetõttu, et klientidele tulumaksuvabastuse võimalust pakkuda, ei peaks enam spordikooli pidama (aga see võimalus jääb alles) ning need spordiorganisatsioonid, kes spordikooli loonud ei ole, saavad pakkuda tulumaksu tagastuse võimalust. Võttes arvesse organisatsioonide üldarvu Eestis, on sihtrühma suurus väike.

Mõjuvaldkond: **majanduslikud mõjud (konkurents, mõju organisatsiooni halduskoormusele)**

Mõju kirjeldus ja olulisus: Muudatus aitab võrdsustada konkurentsi, sest kaob nende spordiorganisatsioonide eelis, kes on spordiorganisatsiooni kõrvale loonud spordikooli, et pakkuda klientidele koolituskulude tagasisaamise võimalust.

Spordikooli asutanud spordiorganisatsioonidel halduskoormus väheneb. Spordikooli asutanud spordiorganisatsioonid ei pea enam esitama iga-aastaselt spordikoolide kohta andmeid EHS-le ning võivad soovi korral spordikooli tegevuse lõpetada.

Spordiorganisatsioonide, kes ei ole asutanud spordikooli, halduskoormus mõningal määral suureneb. Muudatuse jõustumisel peaksid spordiorganisatsioonid sarnaselt spordikoolidega esitama Maksu- ja Tolliametile deklaratsiooni kalendriaastal füüsiliste isikute tasutud tulumaksuseaduse §-s 26 nimetatud koolituskulude kohta vormil INF 3. Halduskoormuse suurenemine on sihtgrupile väike.

Mõju ulatus on väike. Eeltoodust lähtudes ei ole tegemist olulise mõjuga.

11.1.3. Sihtrühm: Haridus- ja Teadusministeerium

Mõjuvaldkond: **riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste töökorraldusele, kuludele ja tuludele**

Muudatus vähendaks HTM-i halduskoormust seoses uute spordikoolide õppekavade hindamisega, sest uusi spordikoole hakatakse looma vähem. Õppekavade hindamise koormus HTM-ile ei ole küll väga suur, kuid säästaks siiski mõningal määral tööjõudu.

Mõju ulatus on väike. Eeltoodust lähtudes ei ole tegemist olulise mõjuga.

11.1.4. Sihtrühm: Maksu- ja Tolliamet

Mõjuvaldkond: **riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste töökorraldusele, kuludele ja tuludele**

MTA töömaht suureneb, kuid mitte oluliselt, sest enamik tööprotsesse on automatiseeritud. MTA peab looma andmevahetuse Eesti spordiregistriga, kus on tulumaksutagastusele kvalifitseeruvate

spordiorganisatsioonide andmed olemas.

Mõju ulatus on väike. Eeltoodust lähtudes ei ole tegemist olulise mõjuga.

11.2. Vabatahtliku spordikohtuniku hüvitise piirmäära tõstmine

11.2.1. Sihtrühm: spordiorganisatsioonid ja spordikooli pidajad

Sihtrühma suurus: Muudatus mõjutab kõiki Eestis tegutsevaid spordiorganisatsioone ja spordikoole, kes korraldavad võistlusi. Spordi andmekogu alusel on Eestis 09.03.2023 seisuga 2893 spordiorganisatsiooni ja 485 spordikooli (u 1,2% kõigist äriregistrisse, mittetulundusühingute ja sihtasutuste ning riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuse registrisse kantutest). Samas ei tegele kõik spordiorganisatsioonid ja -koolid võistluste korraldamisega regulaarselt – paljud korraldavad neid aastas üks kuni kaks. Samuti ei tähenda muudatus, et kõik spordiorganisatsioonid hakkaksid edaspidi maksma maksimaalset päevamäära. Tegemist on lisakuluga ning majanduslikel põhjustel makstakse tõenäoliselt ainult sellist hüvitist, mida spordiorganisatsioonil on võimalik hädavajalike kulude katmiseks maksta. Seega on sihtrühma suurus väike.

Mõjuvaldkond: haridus, kultuur ja sport (spordi areng)

Mõju kirjeldus ja olulisus: Kavandatav muudatus avaldab positiivset mõju spordivaldkonna arengule tervikuna. Muudatus peaks tagama spordiorganisatsioonidele ja -koolidele spordialade arenguks vajaliku spordikohtunike järelkasvu, sest kohtunikuks olemise kulude hüvitamisega kasvab ka inimeste huvi tegutseda võistlustel kohtunikuna. Muudatuse tulemusena on spordivaldkonna vabatahtlik tegevus senisest jätkusuutlikum. Mõju ulatus on väike, sest sihtrühma kui terviku käitumises erilisi muutusi ei toimu ning puudub tarvidus muutustega kohanemiseks mõeldud tegevusteks. Negatiivsed mõjud puuduvad.

Eeltoodust lähtudes ei ole muudatuse mõju oluline, kuid valdkonna jaoks tervikuna on tegemist positiivse muudatusega.

Mõju valdkond: mõju majandusele (halduskoormus, mõju mittetulundussektorile)

Mõju kirjeldus ja olulisus: spordiorganisatsioonide ja spordikoolide halduskulude ega -koormus ei suurene, sest ka praegu peavad nad spordikohtunikele tehtud kulutuste kohta nimelist arvestust. Samuti on juba olemas spordikohtunike atesteerimise süsteemid. Eeltoodust lähtudes võib märkida, et muudatuse mõju ei ole oluline.

Mõjuvaldkond: mõju regionaalarengule

Mõju kirjeldus ja olulisus: Eri piirkondades on eri spordialade paljususe ja arengu tagamiseks vajalik, et lisaks sportlastele ja treeneritele on olemas ka heal tasemel spordikohtunikud, sest muidu on võistluste korraldamine raskendatud. Spordikohtunike toomine tõmbekeskustest väikestesse piirkondadesse võistluste ajaks on korraldajale täiendav rahaline ja vabatahtlikule kohtunikule täiendav ajaline kulu. Väikeses piirkonnas on palju lihtsam võistlusi korraldada, kui seal on ka spordikohtunikud olemas. Regulaarselt toimuvad võistlused võivad omakorda tõsta piirkonnas elavate inimeste elukvaliteeti, sest pakuvad neile võimalust veeta aktiivselt vaba aega, andes nii uusi kogemusi ja oskusi kui ka tutvusi.

Muudatusega ei suurene tõenäoliselt keskustest eemal asuvates piirkondades toimuvate võistluste hulk või regulaarsus, sest võistluste korraldajatele ei eraldata täiendavaid rahalisi vahendeid. Küll aga peaks muudatus aitama kaasa olemasolevate võistluste jätkumisele ning pakkuma seeläbi endiselt võimalust eneseteostuseks nii võistlustel osalemise kui ka kohtunikuna tegutsemise kaudu.

Mõju ulatus on väike, sest ei eelda sihtrühma kui terviku käitumises muutusi. Kokkuvõttes ei ole tegemist olulise mõjuga.

11.1.2. Sihtrühm: vabatahtliku spordikohtunikud

Sihtrühma suurus: Vabatahtliku spordikohtunikuna tegutseb Eestis umbes 3200 inimest.

Mõjuvaldkond: **sotsiaalsed mõjud (mõju inimeste õigustele: osalemine ühiskondlikus elus, haridus, kultuur ja sport (spordi areng))**

Mõju kirjeldus ja olulisus: Muudatus aitab kaasa, et seni vabatahtlikena tegutsenud spordikohtunikud oleksid motiveeritud ka edaspidi vabatahtlikena tegutsema. Samuti aitab muudatus juurde tuua uusi vabatahtlikke. Vabatahtlikuks olemine aitab saada uusi kogemusi, suurendab kogukonnatunnet, toob spordi juurde uusi inimesi ning arendab vabatahtlikkuse kultuuri riigis tervikuna. Samas on sihtrühma suurus väike. Mõju ulatus on väike, sest sihtrühma kui terviku käitumises erilisi muutusi ei toimu ning puudub tarvidus muutustega kohanemiseks mõeldud tegevuste järele. Negatiivse iseloomuga mõjud puuduvad.

Vabatahtlike kaasamise soodustamine aitab kaasa kogu spordikorralduse toimimisele – võistlusi on lihtsam korraldada ning spordiürituste korraldajad saavad keskenduda ise teenuse kvaliteedi parendamisele. Huvi spordivaldkonna vastu tõuseb – seda nii noorte kui ka täiskasvanud ühiskondlikult aktiivsete inimeste hulgas.

Eeltoodust lähtudes ei ole muudatuse mõju oluline.

Mõjuvaldkond: **majanduslikud mõjud (mõju elanike ja leibkondade majanduslikule olukorrale: tulud ja kulud, mõju mittetulundussektorile)**

Mõju kirjeldus ja olulisus: Muudatuse tulemusena makstakse vabatahtlikele spordikohtunikele tõenäolisemalt hüvitist, mis katab ära vabatahtliku kohtunikuna tegutsemise kulud. Seega võidab sellest vabatahtlik, kes ei pea vabatahtlikus tegevuses osalemiseks panustama liiga palju oma vahendeid. Spordikohtunike jaoks võib suureneva kindlustunne, et võistluste korraldajad saavad ja võivad hüvitada nüüd neile enne võistlushooaega ja võistlushooaja jooksul tehtud kulutused, kuid endiselt sõltub kulu hüvitise suurus võistluse korraldaja rahalistest võimalustest. Teadmine, et kulud võidakse eelneval kokkuleppel teatud summa ulatuses ühe võistluspäeva kohta hüvitada, võib tõsta spordikohtunike motivatsiooni ennast enne võistlushooaega koolitada ja füüsiliselt arendada.

Muudatus võib tekitada praegu harrastusspordi tasemel kohtunikuna tegutsevates inimestes soovi tõsta oma professionaalset taset ja osaleda tulevikus ka Eesti meistrivõistluste ja karikavõistluste korraldamisel. Samas ei suurenda muudatus oluliselt Eestis nn professionaalsete spordikohtunike ehk ainult spordikohtuniku tööst elatuvate isikute arvu, keda on Eestis mõned üksikud. Seega ei ole tegemist töötasuga ja elukalliduse tõusu tõttu puudub risk, et seda saaks kuritarvitada maksuvaba töötasuna, sest summa katab vaid hädavajalikke kulusid.

Suurem hulk motiveeritud vabatahtlikke muudavad MTÜ-de korraldatud võistluste korraldamise lihtsamaks. Spordivõistluste korraldamine sõltub vähem vähesest tööjõust. MTÜ-d saavad pakkuda paremaid ja mitmekesisemaid teenuseid.

Eeltoodust lähtudes ei ole muudatuse mõju oluline, kuid valdkonna jaoks tervikuna on tegemist positiivse muudatusega.

Mõjuvaldkond: **regionaalareng**

Mõju kirjeldus ja olulisus: Väiksemates kohtades on vabatahtlikke kaasata keerulisem, mistõttu on raskendatud korraldada ka võistlusi. Mujalt piirkonnast on kohtunikke spordiorganisatsioonile kulukam tuua, mistõttu on parem, kui kohapeal on inimesi, kes on valmis vabatahtlikena osalema. Võimalus

maksta vabatahtlikele suuremat hüvitist motiveeriks ka kohalikke rohkem panustama.

Eeltoodust lähtudes ei ole muudatuse mõju oluline, kuid valdkonna jaoks tervikuna on tegemist positiivse muudatusega.

Sihtrühm: alla 20-aastased noored

Sihtrühma suurus: Statistikaameti andmetel elab 2023. aastal Eestis 192 969 noort, kes on vanuses 5–19 aastat. Neist ligikaudu 100 000 on Eesti spordiregistri andmetel seotud mõne spordiklubi või spordikooliga. Põhimõtteliselt võivad ka kõik need noored olla sihtrühm, aga eelnõu koostajatel on raske prognoosida, kui paljusid seadusemuudatus reaalselt puudutab. Kultuuriministerium on selgitanud 2016. aastal välja atesteeritud kohtunike arvu, kuid puudub ülevaade, kui paljud neist on alla 20-aastased või kui palju on alla 20-aastaseid atesteerimata spordikohtunikke.

Mõju valdkonnad: **mõju majandusele (leibkondade toimetulek ja majanduslikud otsused), mõju regionaalarengule (piirkondade regionaalareng), sotsiaalsed, sh demograafilised mõjud (tööturg, osalemine ühiskondlikus elus, mõju spordile)**

Mõju kirjeldus ja olulisus: Meetme tulemusena kasvab tõenäoliselt noorte huvi tegutseda spordikohtunikuna. See pakub noortele võimalust panna ennast proovile pingelistes olukordades, kus on vaja teha kiiresti otsuseid, aga õpetab ka enesedistsipliini, enesekontrolli ja pakub võimalust eneseteostuseks koolivälisel ajal. Tegemist on hea mitteformaalse õppevormiga, mille raames omandatud oskused tulevad kindlasti kasuks edaspidi tööturul.

Alla 20-aastased noored elavad enamasti vanemate juures, kes neid ka ülal peavad. Nüüd on võimalik noortele ja kaudselt ka nende vanematele hüvitada spordikohtunikuks olemise kulu (nt kohtunikuriietust ja -varustust). Samas ei paku vabatahtlikult kohtunikuna tegutsemine noortele olulist lisasissetulekut, sest kohtunikuna tegutsemine on seotud kuludega ning kulude hüvitamise piirmäär on kuni 45 eurot ühe kohtunikuna tegutsemise päeva eest.

Alla 20-aastastest spordiklubides aktiivselt treenivatest noortest, kellest ei saa tippsportlasi ega treenereid, võivad saada spordikohtunikud ning nad jäävad endiselt selle spordiala juurde aktiivselt tegutsema. Selleks, et saada heaks spordikohtunikuks, on sarnaselt sportlasega vajalik alustada võimalikult vara. On vähe näiteid, kus omal alal parimate kohtunike sekka jõudnud inimene on sellel ametil alustanud pärast 20. eluaastat. Enamasti tutvuvad tulevased kõrgel tasemel tegutsevad kohtunikud selle tegevusega esimest korda põhikooli ajal. Kohtunikutööga tutvumise soodustamiseks noorte hulgas on otstarbekas mitte kohaldada atesteerimisnõuet, sest sel juhul on võimalik võistluste korraldajatel kaasata ka atesteerimata noori ning kompenseerida neile kohtuniku tegevusega seotud kulud. Võistluste korraldajad ei pea eelistama noortele atesteeritud kohtunikke.

Spordikohtunikuna tegutsemine pakub noortele tõmbekeskustest eemal asuvates piirkondades täiendava võimaluse eneseteostuseks ja vaba aja sisustamiseks.

Eeltoodust lähtudes ei ole muudatuse mõju oluline.

Sihtrühm: Maksu- ja Tolliamet

Mõju valdkonnad: **mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste töökorraldusele, kuludele ja tuludele**

Mõju kirjeldus ja olulisus: Muudatuse tulemusena Maksu- ja Tolliameti töökoormus oluliselt ei suurene, sest juba praegu kontrollib MTA spordiorganisatsioonide ja -koolide tegevust, eesmärgiga tagada maksuseadustest kinnipidamine. Lisaks tehakse maksuauditeid. MTA ei vaja pärast muudatuse jõustumist selle kontrollimiseks täiendavaid vahendeid. Kuluhüvitise maksmise piirmäärast kinnipidamist või isiku poolt piirmäärast enam saadud hüvitise deklareerimist ning hüvitise saamise tingimuste täitmist on võimalik kontrollida tavapärase järelevalvemenetluse kaudu. Seadusemuudatus

loob selgema reeglistiku, mis on spordiorganisatsioonidele ühtpidi vähem halduskoormav ja teisalt võimaldab vähem vaidluskohti.

Eeltoodust lähtudes ei ole muudatuse mõju sihtrühmale oluline.

11.3. Dopinguvastaste reeglite täpsustamine ja toetuste tagasinõudmine

11.3.1. Sihtrühm: sportlased, treenerid ja tugipersonal, olümpiavõitjad ning tulevased olümpiavõitjad ja paralümpiavõitjad

Sihtrühma suurus: Mõju puudutab ennekõike umbes 2000 sportlast, 2000 treenerit ja teisi sportlaste tugipersonali, kes peavad arvestama, et spordivaldkonna reeglite rikkumise korral võidakse peatada neile spordialaste toetuste maksmine ning toetusi võidakse tagasi küsida. 2000 isikut on Eesti rahvaarvu arvestades väike sihtrühm.

Eestis on olümpia- ja paralümpiavõitjaid, kellele olümpiavõitja riiklikku toetust makstakse või võidakse edaspidi maksta, 15. Tulevikus võib see arv suurenedada.

Mõjuvaldkond: mõju haridusele, kultuurile, spordile (mõju spordile)

Mõju kirjeldus ja olulisus: Muudatusega lisatakse isikute loetellu, kes on kohustatud tundma ja järgima dopinguvastasteid reegleid, mis on sätestatud WADA koodeksis ja mis on vastu võetud koodeksi alusel, ka sportlase tugiisikud. Tugiisik on mis tahes juhendaja, mäenedžer, agent, võistkonna abiline, ametnik, meedik või parameedik, lapsevanem või mis tahes muu isik, kes teeb spordivõistlusel osaleva või selleks valmistuva sportlasega koostööd, ravib või abistab teda. Dopinguvastaste reeglite rikkumised on näiteks keelatud aine sisaldumine sportlase proovis, keelatud aine või meetodi kasutamine või kasutamise katse, dopinguproovi võtmisest keeldumine või kõrvalehoidumine, sportlase asukohateabe esitamisega seotud rikkumised, dopingukontrolli mis tahes osaga manipuleerimine või manipuleerimise katse, keelatud aine või meetodi valdamine, keelatud aine või meetodi edasiandmine või edasiandmise katse, dopingu tarvitamisele kaasaaitamine või kaasaaitamise katse. Lisaks eeltoodule kohustuvad muudatuse kohaselt sportlased, treenerid ja sportlase tugiisikud järgima teisi spordieetika reegleid, mida varem ei ole spordiseaduses eraldi sätestatud (nt spordivõistluste tulemustega manipuleerimise vastased reeglid, treeneri eetikakoodeks, väärkohtlemise vastased reeglid ja teised spordieetikaga seotud distsiplinaarreeglid, mis võivad olenevalt spordialast erineda).

Sportlased, treenerid ja teiste spordis tegutsevad isikud, sh sportlaste tugipersonal, peavad spordis valitsevaid, sh spordieetika reegleid järgima kogu aeg, lähtudes spordisestest reeglitest. Seega mõju on väike, sest reegleid järgitakse juba praegu ning täiendavaid kohustusi ei lisandu.

Muudatusel on majanduslik mõju üksikisikutele, kui reeglite rikkujatele peatatakse spordialaste toetuste väljamaksed või nõutakse need tagasi. Samas on olemas positiivne majanduslik mõju, sest mitmete toetuste väljamaksete peatamisel või tagasiküsimisel on võimalik need toetused ümber suunata isikutele, kes ei ole spordieetika reegleid rikkunud. Kuna viimastel aastatel on esinenud üksikuid juhtumeid, on majanduslik mõju väike.

Spordieetika reeglite rikkumisi võib ette tulla paar korda aastas. Rikkumisel toetuste väljamaksete peatamine või tagasinõudmine näitab, et spordivaldkonnas ei ole ebaeetiliselt käituvatel isikutel kohta, sellise käitumise abil ei ole võimalik rikastuda ning spordivaldkond suudab ise nii käituvaid isikuid sanktsioneerida. See aitab tagada laiemal avalikkusel spordi positiivse maine, kuvandi ja usalduse valdkonna vastu.

Kokkuvõttes ei ole muudatuse mõju oluline, kuid valdkonna jaoks on see tähtis. Saavutusspordis tegutsejad peavad nuginii dopingu- ja kokkuleppemängude vastaseid ning teisi spordieetika reegleid järgima ning arvestama, et nende rikkumisele võivad järgneda spordivaldkonna alased sanktsioonid, näiteks spordis tegutsemise ajutine või alaline keeld. See, et nende spordis tegutsemise keeldu kandev

isik kaotab ka spordialased toetused, on loogiline tagajärg. Muudatuse mõju valdkonna jaoks on väga oluline, sest aitab kaasa puhtale spordile.

11.3.2. Sihtrühm: spordiorganisatsioonid

Sihtrühma suurus: Mõju puudutab laiemalt kõiki spordis tegutsevaid organisatsioone, keda on umbes 4000.

Mõjuvaldkond: **mõju haridusele, kultuurile, spordile (mõju spordile)**

Mõju kirjeldus ja olulisus: Muudatus aitab tagada spordi positiivse maine, kuvandi ja usalduse valdkonna vastu. Arvestades, et mõju on pidev, avaldub see sageli. Muudatus võib suurendada ka üksikute spordiorganisatsioonide (nt EOK või spordialaliidu) koormust, kes peavad riigieelarvest saadud ja spordieetika reeglite rikkumise tõttu karistatud isikutele toetuste maksmise peatama või väljamakstud toetused tagasi nõudma. Arvestades, et sarnaseid juhtumeid on vähe ning spordiorganisatsioone, kes selliselt toetusi edasi kannavad, on mõnikümmed, on mõju väike. Ebasoovitava mõjuna võib see kaasa tuua kohtuvaidlused, kuid kui reeglid kehtestada seaduse tasandil, aitab see tagada õigusselguse ning annab spordiorganisatsioonidele suurema õiguse toetused tagasi küsida, võrreldes senise olukorraga, kus osad spordiorganisatsioonid on vastavad sanktsioonid ette näinud lepingulistest suhetes toetuste saajatega. Arvestades eeltoodut ei ole mõju oluline.

11.3.3. Sihtrühm: Kultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapital ning halduslepingu alusel toetusi edasijagavad spordiorganisatsioonid

Mõjuvaldkond: **mõju riigivalitsemisele**

Mõju kirjeldus ja olulisus: Nimetatud organisatsioonid peavad üle vaatama oma spordialaste toetuste andmise korrad ning järgima hiljem reeglite täitmist. Arvestades, et sarnaseid juhtumeid on vähe, on mõju väike. Positiivne mõju on, et seaduse tasandil luuakse toetuste eraldajatele õiguslik alus toetused tagasi nõuda.

Ebasoovitava mõjuna võib see kaasa tuua kohtuvaidlused, kuid kui reeglid kehtestada seaduse tasandil, aitab see tagada õigusselguse ning annab suurema õiguse toetused tagasi küsida. Muudatus on positiivne, sest suurendab usaldust avaliku sektori tegevuse vastu. Arvestades eeltoodut ei ole mõju oluline.

11.4. Spordiürituste korraldamise nõuete ajakohastamine

11.4.1. Sihtrühm: spordiorganisatsioonid

Mõjuvaldkond: **mõju haridusele, kultuurile, spordile (mõju spordile)**

Mõju kirjeldus ja olulisus: Mõju avaldub nii spordialaliitudele, spordiklubidele kui ka teistele spordiorganisatsioonidele, kes spordivõistlusi korraldavad.

Eesti korvpalli, jalgpalli ja jäähoki spordialaliidu ning nende alade 42 meistriliiga klubi koormus väheneb, sest nad ei pea enam rahvusvahelise mängu või turniiri korraldamiseks, kui võistlus ei ole kõrgendatud riskiga üritus, KOV-ilt luba taotlema, vaid piisab, kui teavitavad PPA-d. Kohaliku meistriliiga kodumängu puhul ei ole vaja korraldaval klubil ka PPA-d teavitada. Nimetatud spordialade liigade hooaja võistluskalender ei ole täpselt teada ning seni on kodumängude korraldajad olnud kohustatud taotlema kodumängude korraldamise luba hooaja jooksul mitmeid kordi.

Eesti Veemoto Liidu, Eesti Autospori Liidu ja Eesti Mootorrattaspori Föderatsiooni ning nendel spordialadel tegutsevate spordiklubide ja teiste võistlusi korraldavate spordiorganisatsioonide jaoks on tegu lisakoormusega, sest seni ei ole nad pidanud lube taotlema, v.a juhul, kui KOV-i eeskirjade kohaselt tuleb luba taotleda. Kokku puudutab see Eesti spordiregistri andmetel maksimaalselt

142 spordiorganisatsiooni, kes antud spordialadel tegutsevad. Samas võistlusi korraldavad neist vaid parkümmend. Eestis toimub aastas ligi sada veemoto-, auto- või mootorrattasporti võistlust. Seega nende kolme spordiala alaliidul tuleb aastas anda oma kooskõlastus ligi sajale üritusele. Spordialaliidud on sellega arvestanud, sest nad ise on sellise seadusemuudatuse teinud.

Lisakoormus tekib Eesti Käsipalli Liidule ja Eesti Võrkpalli Liidule ning nende meistrisarja klubidele, kes eurosarjas osalevad, sest neil tekib kohustus PPA-d võistluste korraldamisest teavitada, esitades neile võistluse toimumisega seotud vajalikud andmed. Nii käsipallis kui ka võrkpallis osales viimasel aastal eurosarjades ainult üks klubi.

Kaudsemalt mõjutab see kõiki 2907 spordiorganisatsiooni ja potentsiaalselt ka teisi organisatsioone, kes võivad spordivõistlusi või -turniire korraldada, sest muudatus ühtlustab nõudeid spordiüritustele, mille korraldamiseks peab KOV-ilt luba taotlema.

11.4.2 Sihtrühm: kohaliku omavalitsuse üksused

Mõjuvaldkond: mõju kohaliku omavalitsuse asutuste töökorraldusele, kuludele ja tuludele

Mõju kirjeldus ja olulisus: Korrakaitseaduse § 59 lõike 1 alusel kehtestatud eeskirjade ning spordiseaduse §-de 21 ja 22 järgi on KOV-id juba praegu kohustatud välja andma avalike ürituste, sh spordiürituste korraldamise lube. Eestis on KOV-e praeguse seisuga 79.

Planeeritav muudatus aitab korrastada spordiürituste korraldamise lubade andmist. Arvestades, et korvpalli-, jalgpalli- ja jäähokikoondiste ja meistriliiga võistkondade üritustele ei tuleks enam taotleda KOV-i luba, v.a juhul, kui tegu on kõrgendatud turvariskiga üritusega, vähendab see osati KOV-i koormust. Samas, arvestades, et võistluste korraldamiseks tuleb luba taotleda auto-, mootorratta- ja veemotospordi võistluste korraldajatel, suurendab see ositi võistluste arvu, millele on kohustatud taotleda luba. Kokkuvõttes jääb lubade taotluste arv keskmiselt samaks, mistõttu on mõju väike.

KOV-id peavad oma avalike ürituste korraldamise nõuded üle vaatama, et need oleksid kooskõlas muudatusega.

Spordiseaduse § 20 lõike 3 kohaselt esitab valla- või linnavalitsus loa taotluse viivitamata kooskõlastamiseks PPA-le, Päästeametile ning vajaduse korral muudele ametkondadele. Kuna esialgsete hinnangute kohaselt jääb taotletavate lubade arv aasta kokkuvõttes samaks, siis PPA ja Päästeameti töökoormus ei muutu. PPA-le tekib võimalus saada praegusest parem ülevaade Eestis toimuvatest spordivõistlustest ning saab oma riskihinnangu põhjal ise otsustada, kas ürituse toimumispaika on vaja lisajõudu saata.

11.4.3. Sihtrühm: Politsei- ja Piirivalveamet

Mõjuvaldkond: mõju riigiasutuste töökorraldusele, kuludele ja tuludele

Mõju kirjeldus ja olulisus: Jalgpallis ei ole suuri turvalisuse probleeme seni esinenud ja olukord on stabiilne. Põhilised intsidendid olid seotud pürotehnika ebaseadusliku kasutamisega. Jalgpallivõistluste ja teiste suuremate spordiürituste turvalisuse tagamisel on rakendatud riskide tuvastamise, hindamise ja analüüsimise meetodeid ning kaasatud vastavaid riigiasutusi kui eraõiguslikke isikuid. PPA suhtleb regulaarselt ja ennetavalt kõikide sidusrühmadega. Ka on ise korraldatud ja osaline oldud teiste osapoolte temaatilistes projektides. PPA on igal aastal koolitanud kõrg- ja esiliiga klubisid matšide turvalisuse teemal. Toimunud on kohtumised fänniühendustega (varem toimusid regulaarselt, praegu

vajaduse põhjal). Politseiametnikud või spotterid²¹ tunnevad välismaal A-koondist saatvate fännide liidreid ja saavad nendega vajaduse korral turvalisuse küsimusi vahetult arutada.

PPA teeb oma pädevuse piires rahvusvahelist koostööd riiklike ja rahvusvaheliste õigusaktide alusel, sh konventsioonis käsitletud ja sellega seotud küsimustes. Riiklik jalgpalli teabepunkt on PPA-s loodud 2004. aastal ning see täidab kõiki loetletud ülesandeid²².

11.4.4. Sihtrühm: spordivõistlustel osalejad (nii sportlased kui ka pealtvaatajad) ning elanikkond

Mõjuvaldkond: mõju siseturvalisusele

Mõju kirjeldus ja olulisus: Spordivõistluste korraldamise reeglite muutmine võib mõjutada spordivõistlustel osalejate turvalisust. Arvestades rahvusvahelist kogemust võib spordivõistluste turvalisusel olla mõju ka elanikkonna turvalisusele laiemalt.

Planeeritava muudatus ühtpidi lihtsustab osade võistluste korraldamist, millele ei ole vajalik enam luba taotleda. Siiski, arvestades, et enamike nende võistluste, millele ei pea enam luba taotlema, tuleb teavitada PPA-d, esitades neile kõik samad andmed, mis on vajalikud ka võistluste korraldamise loa taotlemisel, ei suurenda muudatus ohtu siseturvalisusele. Arvestades, et muudatus kohustab auto-, mootorratta- ja veemotospordi võistluste korraldajaid taotlema võistluste korraldamiseks luba, mis enne ei olnud neile kohustuslik, kaasates muu hulgas vastavat spordialaliitu, kellel on teadmine rahvusvahelistest nõuetest antud spordialadel turvalisuse tagamisest, mõjutab muudatus siseturvalisust positiivselt. Kokkuvõttes on mõju siiski väike.

11.5. Muud lahendamist vajavad üksiküsimused

11.5.1 Väheneb toetuste eraldajate töökoormus, sest enam ei pea kõigi toetuse taotlejate puhul arengukava nõuet kontrollima. Spordiorganisatsioonide jaoks väheneb halduskoormus, sest enam ei pea igal toetust taotleval organisatsioonil arengukava olema. Väiksemate organisatsioonide jaoks oli arengukava nõue ebaproportsionaalne. Muudatusel rahaline mõju puudub.

11.5.2. Sihtrühm on väike, sest sportlaste arv, kellega on mõni spordiorganisatsioon sõlminud sportlaselepingu ja keda Eesti Paralümpiakomitee sooviks toetada, on maksimaalselt kümme. Väheneb spordiorganisatsioonide töökoormus, sest EPOK ei pea enam toetust eraldama sportlasega sportlaselepingu sõlminud spordiorganisatsioonile, vaid saab selle maksta otse sportlasele. Muudatus ei nõua riigieelarvest täiendavaid rahalisi vahendeid. Sportlasetoetust makstakse EPOK-i eelarvest.

11.5.3. Muudatusega tuuakse premeerimise tingimused seaduse alusel antava määruse tasandile ja antakse ministrile õigus selle haldusülesande täitmiseks sõlmida haldusleping rahvusliku olümpiakomiteega. EOK halduskoormus ei suurene, sest EOK praegu juba premeerib tiitlivõistlustel medali võitnud sportlasi ja nende treenereid. Muudatus ei nõua ka täiendavaid rahalisi vahendeid riigieelarvest, sest vahendid premeerimiseks on praegu juba Kultuuriministeriumi eelarves.

---

²¹ Vaatleja, keda kasutatakse jalgpallimängudel, et tuvastada potentsiaalseid vägivaldseid fänne. Tegemist võib olla politseiametniku või selleks koolitatud inimesega.

²² <https://www.politsei.ee/et/juhend/rahvusvaheline-koostoeoe>

12. Muudatuste koondmõju ettevõtete ja/või kodanike halduskoormusele

12.1. Spordiorganisatsioonile laste ja noorte treeningu eest makstavale tasule tulumaksutagastuse võimaldamine

VTK punktis 11.1 toodud analüüsi tulemusena võib märkida, et kavandatavad muudatused ei mõjuta oluliselt ettevõtete ja kodanike halduskoormust.

12.2. Vabatahtliku spordikohtuniku hüvitise piirmäära tõstmine

VTK punktis 11.2 toodud analüüsi tulemusena võib märkida, et kavandatavad muudatused ei mõjuta oluliselt ettevõtete ja kodanike halduskoormust.

12.3. Dopinguvastaste reeglite täpsustamine ja toetuste tagasinõudmine

VTK punktis 11.3 toodud analüüsi tulemusena võib märkida, et kavandatavad muudatused ei mõjuta oluliselt ettevõtete ja kodanike halduskoormust.

12.4. Spordiürituste korraldamise nõuete ajakohastamine

Auto-, mootorratta- ja veemotospordi võistluste korraldajatel võib halduskoormus võistluste korraldamisel tõusta, sest seni ei ole nad pidanud osade KOV-ides toimuvate võistluste korraldamiseks luba taotlema. Samuti suureneb halduskoormus Eesti Võrkpalli Liidul ja Eesti Käsipalliliidul ning osadel nende klubidel, kes mängivad eurosarju, kes peavad hakkama PPA-d võistluste toimumisest teavitama. Eesti Jalgpalli Liidul, Eesti Korvpalliliidul ja Eesti Jäähokiliidul ning nende meistriliiga klubidel halduskoormus väheneb, sest nad ei pea enam KOV-ilt luba taotlema, vaid piisab, kui teavitavad PPA-d. Samuti väheneb meistriliiga klubide halduskoormus, sest meistriliiga mängude puhul ei pea enam lube taotlema.

13. Muudatuste rakendamise seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse eeldatavad kulud ja tulud

13.1. Spordiorganisatsioonile noorte ja laste treeningu eest makstavale tasule tulumaksutagastuse võimaldamine

Muudatuse elluviimine ei too kaasa täiendavaid kulutusi riigieelarvele.

Väheneda võib riigi tulubaas, kui lapsevanemad saavad lisaks spordikoolide koolituskuludele tulumaksu tagasi ka spordiorganisatsioonides treenimise eest makstavatelt tasudelt. Kuna see puudutab väikest osa kõikidest lapsevanematest, ei ole muutuse ulatus väga suur. Inimesed suunavad tagastatud tulumaksu tarbimisse tagasi. Lisaks eeltoodule võib tulumaksuseaduse §-des 25–27 sätestatud mahaarvamisi (eluasemelaenu intressid, koolituskulud, kingitused ja annetused) teha maksustamisperioodil kokku kuni 1200 eurot maksumaksja kohta. Lisaks eeltoodule tuleb märkida, et kui vastav muudatus riigi tulubaasi võimaliku vähenemise tõttu toetust ei leia, on 27%-l spordiorganisatsioonidest võimalus asutada spordikoolid ja kehtiva tulumaksuseaduse alusel maksutagastuseks võimalused luua.

13.2. Vabatahtliku spordikohtuniku hüvitise piirmäära tõstmine

Muudatuse rakendamine ei too kaasa täiendavaid kulusid, sest muudetakse ainult piirmäära.

13.3. Dopinguvastaste reeglite täpsustamine ja toetuste tagasinõudmine

Muudatustel on minimaalne mõju riigi ja kohalike omavalitsuste kuludele ja tuludele. Minimaalne kulu on oma õiguslike regulatsioonide muutmisel ning nende järgimisel, näiteks toetuste tagasiküsimisel või nende väljamaksmise peatamisel. Samas toob toetuste tagasiküsimine või väljamaksmise peatamine ka minimaalselt tulu, sest toetused jäävad rikkumiste korral välja maksmata.

13.4. Spordiürituste korraldamise nõuete ajakohastamine

Muudatusel ei ole mõju riigi ja kohalike omavalitsuste kuludele ja tuludele, sest võistluste korraldamiseks on KOV-idel lubade taotlemise süsteem juba olemas. Ka PPA-l on olemas eraldi osakond, kes nende teemadega tegeleb. Kuna võistluste arv, milleks tuleb luba taotleda, jääb prognooside kohaselt samaks, siis PPA töökoormus ei muutu.

14. Edasine mõjude analüüs

Põhjalikku mõjuanalüüsi ei kavandada, sest olulist negatiivset mõju ühelegi sihtrühmale ühegi alateema puhul ei tuvastatud.

VI. Kavandatav õiguslik regulatsioon ja selle väljatöötamise tegevuskava

15. Valitav lahendus		
15.1. Töötatakse välja uus tervikseadus		15.2. Muudatused tehakse senise seaduse struktuuris X
15.3. Selgitus	Spordiseaduse uut tervikseadust ei ole vaja välja töötada, sest probleemi lahendamiseks piisab spordiseaduse sätete muutmisest või uute sätetega täiendamisest.	
16. Puudutatud ja muudetavad õigusaktid		
Lisaks spordiseadusele tuleb muuta tulumaksuseadust.		
Samuti tuleb muuta järgmisi dokumente:		
<ul style="list-style-type: none"> - kultuuriministri 21. detsembri 2012. a määrust nr 12 „Riigieelarvest Kultuuriministeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest antavate sporditoetuste liigid ning toetuse taotlemise, taotleja hindamise, toetuse määramise ja määramisest keeldumise tingimused ja kord“; - kohalike omavalitsusüksuste ja teiste instutsioonide, kes annavad spordialaseid toetusi, toetuste jagamise kordasid; - vajaduse korral kohalike omavalitsusüksuste avaliku ürituse korraldamise eeskirju.		
17. Edasine kaasamise plaan – keda, millal ja kuidas kaasatakse		
VTK esitatakse kooskõlastamiseks Haridus- ja Teadusministeriumile, Justiitsministeriumile, Rahandusministeriumile, Siseministeriumile, Maksu- ja Tolliametile, Politsei- ja Piirivalveametile, Päästeametile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Olümpiakomiteele ja selle liikmesorganisatsioonidele (107 spordiorganisatsioonile), Eesti Paralümpiakomiteele, Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutusele ning Eesti Linnade ja Valdade Liidule. VTK esitatakse teadmiseks Riigikogu kultuurikomisjonile. Edasine kaasamine otsustatakse VTK kohta saabuva tagasiside põhjal.		
18. Põhjaliku mõjuanalüüsi toimumise aeg		
Põhjalikku mõjuanalüüsi ei kavandata.		
19. Eeldatav kontseptsiooni (HÕNTE § 1 lg 3) valmimise ja kooskõlastamisele saatmise aeg (kui järgmise sammuna koostatakse eelnõu kontseptsioon)	Eelnõu kontseptsiooni ei koostata.	
20. Eeldatav eelnõu avaliku konsultatsiooni ja kooskõlastamise aeg		

21. Õigusakti eeldatav jõustumise aeg	2024. a
22. Vastutavate ametnike nimed ja kontaktandmed	<p>Tarvi Pürn, spordi asekanstler (tarvi.purn@kul.ee, 628 2206), Margus Klaan, spordiosakonna juhataja (margus.klaan@kul.ee, 628 2328), Kaarel Nestor, spordiosakonna nõunik (kaarel.nestor@kul.ee, 628 2260), Jarko Koort, spordiosakonna nõunik (jarko.koort@kul.ee, 628 2239), Siiri Pelisaar, personali- ja õigusosakonna õigusnõunik (siiri.pelisaar@kul.ee, 628 2225).</p> <p>VTK on keeleliselt toimetanud personali- ja õigusosakonna sekretär-keeletoimetaja Anni Viirmets (anni.viirmets@kul.ee, 628 2220).</p>